

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota 2019

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Waterbouw

Vastgesteld door het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Waterbouw op 9 december 2019.

Deze ABTN betreft een tussentijdse aanpassing met betrekking tot de rol en positie van de sleutelfunctiehouders, een update van het risicomanagementbeleid en het beleggingsbeleid. Deze ABTN beschrijft de situatie per 1 januari 2019 en vervangt de ABTN, zoals laatstelijk vastgesteld door het bestuur op 3 september 2018 die met terugwerkende kracht inging op 1 januari 2018.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	4
1.1 STICHTING BEDRIJFSTAKPENSIOENFONDS WATERBOUW	4
1.2 DOEL EN INHOUD ACTUARIËLE EN BEDRIJFSTECHNISCHE NOTA	4
1.3 AANSLUITING BIJ BPFWB EN INHOUD VAN DE PENSIOENREGELINGEN	5
1.4 DOELSTELLING, AMBITIE EN BELEIDSUITGANGSPUNTEN	10
1.5 ONZEKERHEID OVER DE TOEKOMST VAN BPFWB.....	11
2. ORGANISATIE, BEHEERSINGSSYSTEEM EN AO/IC	12
2.1 ORGANISATIE	12
2.2 VERDELING TAKEN, BEVOEGDHEDEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN	16
2.3 BEHEERSINGSSYSTEEM.....	16
3. FINANCIËLE OPZET	32
3.1 ALM-STUDIE EN (AANVANGS)HAALBAARHEIDSTOETS	32
3.2 ACTUARIËLE GRONDSLAGEN.....	33
3.3 WAARDERINGSGRONDSLAGEN VAN DE BALANS	35
3.4 PREMIEBELEID	36
3.5 TOESLAGEN- EN KORTINGENBELEID	37
3.6 MINIMAAL VEREIST EIGEN VERMOGEN EN VEREIST EIGEN VERMOGEN	39
4. BELEGGINGSBELEID	40
4.1 DOELSTELLING BELEGGINGSBELEID	40
4.2 ORGANISATIE BELEGGINGEN	40
4.3 INVESTMENT BELIEFS	41
4.4 BELEGGINGSCYCLUS.....	43
4.5 RISICOMANAGEMENT	45
4.6 STRATEGISCHE ALLOCATIE.....	45
4.7 RENTE-AFDEKKINGSBELEID.....	46
4.8 VALUTA BELEID.....	47
4.9 GEBRUIK DERIVATEN.....	47
4.10 RESULTAATMETING EN RAPPORTAGE	47
4.11 SELECTIE EN MONITORING	48
4.12 KOSTEN BEHEER BELEGGINGSPORTEFEUILLE	48
4.13 SECURITIES LENDING	48
4.14 PRUDENT PERSON.....	49
4.15 VERANTWOORD BELEGGEN.....	49

5. FINANCIELE STURINGSMIDDELEN.....	50
5.1 STURINGSMIDDELEN	50
5.2 FINANCIEEL CRISISPLAN.....	50
5.3 VASTSTELLING EN ONDERTEKENING	50
6. BIJLAGEN.....	51
BIJLAGE 1 ACTUARIËLE GRONDSLAGEN	52
BIJLAGE 2 FINANCIEEL CRISISPLAN 2015.....	55

1. INLEIDING

1.1 Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Waterbouw

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Waterbouw (hierna te noemen: BPFWB) is een (verplichtgesteld) bedrijfstakpensioenfonds dat is opgericht op 21 november 1956. BPFWB verzekert pensioenaanspraken voor (kort gezegd):

- de werknemers in de sector waterbouw die vallen onder de CAO Waterbouw; en
- de werknemers die bij werk in Nederland onder die CAO zouden vallen en waarvoor tussen de werkgever en BPFWB een (uitvoerings)overeenkomst is gesloten;
- de werknemers in dienst van een aangesloten werkgever, niet behorende tot één van de hiervoor genoemde groepen en die op basis van een overeenkomst tussen BPFWB en die werkgever op vrijwillige basis deelnemen aan BPFWB.

De pensioenadministratie van BPFWB wordt tot vanaf 1 januari 2019 uitgevoerd door Centric Pension and Insurance Services (hierna Centric). Tot 2019 werd de pensioenadministratie door Fondsenbeheer Waterbouw B.V. (hierna te noemen: FW) verzorgd.

Algemeen uitgangspunt van het bestuur voor het te voeren beleid is om de pensioentoezegging na te komen en wel tegen zo laag mogelijke, maar stabiele, premies en uitvoeringskosten.

Toeslagverlening vindt bij BPFWB plaats indien en voor zover dit wettelijk is toegestaan. De in een jaar toe te kennen toeslagen moeten ook in de daaropvolgende jaren kunnen worden toegekend (toekomstbestendige toeslagverlening). BPFWB streeft om de pensioenaanspraken van de deelnemers, de gewezen deelnemers en de reeds ingegane pensioenen jaarlijks te verhogen conform de algemene loonstijging in de sector. Deze voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit de eventuele overrendementen die BPFWB behaalt. De premie bevat geen opslag voor toeslagverlening en evenmin heeft BPFWB geld gereserveerd voor de toeslagverlening.

De beschikbare gelden van BPFWB worden belegd op basis van een beleggingsbeleid dat jaarlijks wordt vastgelegd in een beleggingsplan.

Het vermogen van het pensioenfonds wordt belegd in de volgende beleggingscategorieën:

- vastrentende waarden, waaronder obligaties en beleggingsfondsen die daarin beleggen;
- beleggingsfondsen die in aandelen beleggen;
- onroerend goed, in de vorm van beleggingsfondsen die in onroerend goed beleggen;
- liquiditeiten.

1.2 Doel en inhoud Actuariële en Bedrijfstechnische Nota

BPFWB werkt, zoals vermeld in artikel 4 lid 2 van de statuten, met een actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN). In de ABTN wordt het beleid van het fonds vastgelegd, zoals ook blijkt uit het onderstaand schema, waarin de beleidscyclus van het fonds is weergegeven.

Op basis van deze (iteratieve) beleidscyclus die in principe jaarlijks wordt doorlopen zijn in deze ABTN conform artikel 145 van de Pensioenwet en artikel 25 van het Besluit Financieel Toetsingskader de volgende onderdelen vastgelegd:

- het interne beheersingssysteem, de opzet van de administratieve organisatie en interne controle;
- de aansluitcriteria en de uitvoeringsovereenkomst;
- de wijze waarop, conform het pensioenreglement pensioen is en wordt opgebouwd alsmede in hoeverre de uit het pensioenreglement voortkomende risico's in eigen beheer worden gehouden dan wel zijn herverzekerd;
- de risicohouding;
- de kwantitatieve normen die gehanteerd worden ten behoeve van de haalbaarheidstoets;
- de financiële opzet;
- de financiële sturingsmiddelen;
- de systematiek van de vaststelling van de parameters.

Daarnaast zijn in deze ABTN opgenomen de investment beliefs inzake beleggingsbeginselen en het Financieel crisisplan (bijlage 2)

In deze ABTN is gekozen voor een opzet, waarin de hoofdlijnen worden weergegeven. Voor een nadere detaillering wordt verwezen naar bestaande formele documenten of naar bijlagen.

a) Actuariële grondslagen	BIJLAGE 1
b) Financieel crisisplan	BIJLAGE 2

1.3 Aansluiting bij BPFWB en inhoud van de pensioenregelingen

Verplichte aansluiting

Werkgevers van werknemers die vallen onder de verplichtstelling van BPFWB dienen zich onverwijld aan te melden bij BPFWB. De (aangesloten) werkgever is verantwoordelijk voor het verstrekken van de juiste gegevens die nodig zijn om de pensioenregeling uit te kunnen voeren.

Indien aan de hand van het aanvraagformulier en andere schriftelijke bescheiden niet met voldoende zekerheid kan worden vastgesteld of de pensioenregeling van BPFWB van toepassing is, wordt een aansluitingsonderzoek bij de werkgever ingesteld. Dit gebeurt ook als het vermoeden bestaat dat een werkgever zich ten onrechte niet heeft aangemeld of ten onrechte een deel van het personeel niet heeft aangemeld.

Op basis van de uitkomsten van dit aansluitingsonderzoek wordt vervolgens een besluit genomen om al dan niet een aansluiting bij BPFWB tot stand te brengen, eventueel met terugwerkende kracht, en wordt bepaald voor welke (groep van) werknemers deze aansluiting dan geldt.

De bovengenoemde procedures en verplichtingen zijn opgenomen in een uitvoeringsreglement. Bij het opstellen en vaststellen van dit uitvoeringsreglement zijn de bepalingen van artikel 25 e.v. Pensioenwet in acht genomen.

Vrijwillige¹ aansluiting

Binnen BPFWB komen veel “vrijwillige” aansluitingen voor. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat in de waterbouwsector zeer veel internationaal wordt gewerkt.

Door de beperkte territoriale reikwijdte van Nederlandse wetgeving geldt de verplichtstelling van BPFWB alleen binnen Nederland en de Nederlandse territoriale wateren voor (kort gezegd) al het personeel dat valt onder de CAO Waterbouw. Zodra echter een baggerschip zich buiten Nederlandse territoriale wateren begeeft, geldt de verplichtstelling niet meer. Om ook voor die werknemers een aansluiting bij BPFWB te houden is met de betrokken werkgevers een (uitvoerings)overeenkomst tot vrijwillige aansluiting bij BPFWB gesloten.

Dergelijke overeenkomsten zijn ook gesloten met werkgevers die onder de werkingssfeer van BPFWB vallen voor het personeel dat, ook bij werkzaamheden binnen Nederland, niet valt onder de verplichtstelling.

Tenslotte is het bestuur bevoegd een werkgever, die niet onder de werkingssfeer van BPFWB valt maar wel een economische en / of organisatorische eenheid vormt met een verplicht aangesloten onderneming of verwantschap heeft met de bedrijfstak, op verzoek van die werkgever vrijwillig bij BPFWB aan te sluiten indien wordt voldaan aan de eisen die worden gesteld in artikel 121 van de Pensioenwet. Het bestuur heeft met betrekking tot deze vorm van vrijwillige aansluiting een zeer strikt beleid geformuleerd dat ten aanzien van de betrokkenheid c.q. verbondenheid met de bedrijfstak strengere eisen stelt dan die welke de wet voorschrijft.

In de overeenkomsten met betrekking tot vrijwillige aansluiting zijn, door een verwijzing naar de statuten en reglementen (waaronder het Uitvoeringsreglement) de afspraken opgenomen ten aanzien van de aansluiting, gegevensaanlevering, premievaststelling en –betaling die overeenkomen met de procedures en verplichtingen, die gelden bij de verplichte aansluiting.

Per 1 januari 2019 zijn de overeenkomsten met betrekking tot vrijwillige aansluiting met Boskalis en Van Oord in de huidige vorm geëindigd. Beide ondernemingen hebben een pensioenuitvoeringsovereenkomst afgesloten met PGB. Omdat dit bleek te leiden tot mogelijke grote nadelige consequenties voor de deelnemers die in een kalenderjaar zowel verplicht als vrijwillig pensioen opbouwen is, in goed overleg met de beide werkgevers en PGB en zonder de achterblijvende belanghebbenden te benadelen, een oplossing gezocht. Die oplossing komt neer op het behouden van de status van actief deelnemer in beide fondsen is per 1 januari 2019 geïmplementeerd.

¹ Met vrijwillige aansluiting is in dit kader bedoeld de aansluiting anders dan op basis van de verplichtstelling. Dit bevat dus ook (en met name) de contractuele aansluitingen binnen de statutaire werkingssfeer. Het gaat hier dus niet (alleen) om vrijwillige aansluitingen buiten de statutaire werkingssfeer zoals bedoeld in artikel 121 Pw. Vrijwillige aansluitingen zoals bedoeld in artikel 121 Pw. komen bij BPFWB niet of nauwelijks voor.

Vrijwillige voortzetting

Het bestuur is bevoegd om aan individuele deelnemers toe te staan de deelname aan de pensioenregeling voort te zetten na beëindiging van het dienstverband met een aangesloten werkgever. Het bestuur voert daarin een terughoudend beleid dat blijft binnen de wettelijke bepalingen ter zake.

De inhoud van de pensioenregeling

De pensioenverplichtingen van BPFWB vloeien voort uit:

- a. het Pensioenreglement BPFWB, waarin de reguliere (basis) pensioenregeling en de spaarpensioenregeling zijn opgenomen;
- b. de Voorwaarden ANW Pensioen BPFWB, waarin door deelnemers, op vrijwillige en individuele basis, het ANW-hiaat is afgedekt.
- c. het Reglement Aanvullingsregeling WAO/WIA die deelnemers van BPFWB die een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangen op grond van de WAO of WIA en aan de overige voorwaarden voldoen een aanspraak op een aanvulling op deze uitkering geeft.

Onderstaand worden de belangrijkste kenmerken van de regelingen besproken.

Pensioenreglement BPFWB

In het pensioenreglement zijn de basispensioenregeling en de spaarpensioenregeling opgenomen. Beide regelingen zijn op iedere deelnemer van toepassing.

Basispensioenregeling

In het Pensioenreglement BPFWB is de reguliere (basis) pensioenregeling van BPFWB opgenomen.

In deze regeling worden de volgende pensioenen verzekerd:

- Ouderdomspensioen vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd voor de deelnemer, opbouw vindt plaats op basis van een pensioenrekenleeftijd van 68 jaar;
- Partnerpensioen op opbouwbasis voor iedereen met een partnerrelatie (huwelijk, geregistreerd partnerschap en (onder nadere voorwaarden) het ongehuwd voeren van een gezamenlijke huishouding);
- Wezenpensioen voor de kinderen van de deelnemer;
- Tijdelijk weduwe- c.q. weduwnaarspensioen / tijdelijk partnerpensioen voor de echtgenote of partner van de deelnemer;
- Invaliditeitspensioen voor de deelnemer;
- Arbeidsongeschiktheidspensioen voor de deelnemer;
- Bijzonder nabestaandenpensioen voor de gewezen partner van de deelnemer.

Het ouderdomspensioen betreft een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een opbouw van het levenslange ouderdomspensioen (met nabestaandenpensioen op opbouwbasis) van 0,94% van de pensioengrondslag per deelnemingsjaar bij een pensioenrekenleeftijd van 68 jaar. De pensioeningangsdatum is gelijk aan de AOW-ingangsdatum.

De pensioengrondslag is (met uitzondering van de vrijwillige aansluiting waarvoor veelal een gemaximeerde grondslag geldt) gelijk aan het totale brutoloon over het deelnemingsjaar. Er wordt derhalve geen franchise gehanteerd.

Het partnerpensioen bedraagt ongeveer 70% van het (bereikbare) levenslang ouderdomspensioen. Het wezenpensioen bedraagt ongeveer 14% van het (bereikbare) levenslang ouderdomspensioen.

Het tijdelijk weduwe- c.q. weduwnaarspensioen/ tijdelijk partner pensioen is een aanvullend pensioen dat in het verleden werd toegekend aan weduwen /weduwnaars en partners jonger dan 65 jaar ter compensatie van de zgn. AAA premies en later de zgn. Overhevelingstoeslag (OHT). Er vinden geen nieuwe toekenningen meer plaats sinds de brutering van de OHT. Dit tijdelijke (tot AOW-gerechtigde leeftijd) pensioen werd uitgedrukt in een bepaald percentage van de het weduwe- c.q. weduwnaarspensioen / partnerpensioen.

Het invaliditeitspensioen bedraagt het verschil tussen de bedragen van de loondervingsuitkering WAO en de vervolguitering WAO zoals die gelden op het moment van aanvang van de vervolguitering.

Het arbeidsongeschiktheidspensioen wordt toegekend en uitgekeerd aan de arbeidsongeschikte deelnemer die een vervolguitering in de zin van de WGA ontvangt. Het arbeidsongeschiktheidspensioen vult de vervolguitering, naar rato van de mate van arbeidsongeschiktheid, aan tot 70% van het laatstgenoten inkomen (gemaximeerd tot maximum premieloon SV).

Het bijzonder partnerpensioen voor de gewezen partner is gelijk aan het partnerpensioen dat (gedurende het huwelijk / partnerschap) is opgebouwd tot de datum van het einde van het huwelijk of partnerschap.

Bij BPFWB is sprake van een voorwaardelijke toeslagverlening op basis van 1 ex ante bepaalde maatstaf (zie ook onder 1.1 van deze nota). Er wordt naar gestreefd om de pensioenaanspraken van de deelnemers die nog pensioen opbouwen jaarlijks te verhogen conform de procentuele loonstijging CAO Waterbouw. Onder 'loonstijging CAO Waterbouw' wordt in dat kader verstaan de procentuele stijging van het basisloon in de geldende CAO Waterbouw van 30 december van het vorige boekjaar tot 30 december van het boekjaar waarin tot een dergelijke verhoging wordt besloten, met een maximum van 5%.

Deze voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit de eventuele overrendementen die BPFWB behaalt. De premie bevat geen opslag voor toeslagverlening en evenmin heeft BPFWB geld gereserveerd ten behoeve van de opslagverlening.

Spaarpensioenregeling

In het Pensioenreglement BPFWB is tevens de spaarpensioenregeling opgenomen. Op basis van die regeling wordt door de deelnemers een pensioenspaarkapitaal gevormd. Hiervoor wordt maximaal 3,0% van de voor de deelnemer geldende pensioengrondslag aan BPFWB afgedragen. Deze inleg (na aftrek van kosten en na aftrek van de solvabiliteitsopslag) wordt vanaf 1 januari 2019 jaarlijks verhoogd met het 5-jaars gemiddelde beleggingsrendement dat door BPFWB is behaald als rendementsbijschrijving. Het bestuur is bevoegd het percentage van de rendementsbijschrijving te wijzigen.

Vanaf het moment dat de (gewezen) deelnemer nog 10 jaar verwijderd is van de pensioenrekenleeftijd (68 jaar) wendt BPFWB jaarlijks een deel van het spaarpensioenkapitaal aan voor de aankoop van een aanspraak op levenslang ouderdomspensioen, levenslang partnerpensioen en tijdelijk wezenpensioen. Pensioenspaarkapitaal dat ontstaat in het jaar dat de (gewezen) deelnemer de pensioenrekenleeftijd bereikt, wordt direct aangewend voor de aankoop van een aanspraak op levenslang ouderdomspensioen, levenslang partnerpensioen en tijdelijk wezenpensioen.

Overgangsregeling spaarpensioenregeling

In het kader van de invoering van de wijzigingen in de regeling per 1 januari 2019 die noodzakelijk waren in verband met de Wet verbeterde premieregeling is een overgangsregeling getroffen voor de omzetting van het op 31 december 2018 aanwezige spaarpensioenkapitaal in pensioenaanspraken (levenslang ouderdomspensioen, levenslang partnerpensioen en tijdelijk wezenpensioen).

Voorwaarden ANW-pensioen BPFWB

In deze regeling wordt de mogelijkheid geboden aan de premiebetalende deelnemers om vrijwillig en op individuele basis het Anw-hiaat te verzekeren dat is ontstaan door de invoering van de Anw ter vervanging van de Algemene Weduwen- en Wezenwet per 1 juli 1996. Deze verzekering geeft de nabestaanden bij het overlijden van de verzekerde recht op een uitkering ter hoogte van de maximale Anw-uitkering wanneer als gevolg van die wetswijziging dit recht niet of niet meer bestaat.

Reglement Aanvullingsregeling WAO /WIA

In deze regeling wordt aan de deelnemer die een WIA-uitkering ontvangt voor maximaal 3 jaar een aanvulling verstrekt op de arbeidsongeschiktheidsuitkering. De hoogte van de aanvulling is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid en neemt na het eerste jaar in hoogte af.

De deelnemer die een WAO- of WIA-uitkering ontvangt en niet meer in aanmerking komt voor de hiervoor genoemde aanvulling kan in aanmerking komen voor een eindejaarsuitkering en / of vakantie-uitkering van maximaal € 635,-. De hoogte van de uitkering is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. De periode dat men voor deze uitkering in aanmerking kan komen is afhankelijk van het aantal jaren dat men deelnemer is in BPFWB.

Premievrijstelling

Indien een deelnemer geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt is in de zin van de WAO of WIA wordt de pensioenopbouw uit het Pensioenreglement BPFWB geheel of gedeeltelijk voortgezet, waarbij zolang de arbeidsongeschiktheid voortduurt voor deze opbouw premievrijstelling wordt verleend.

Als pensioengrondslag voor de premievrije opbouw geldt het inkomen, waarover premie is betaald aan het BPF, dat in het jaar dat direct voorafgaande aan het intreden van de arbeidsongeschiktheid werd verdiend.

Informatie aan (gewezen) deelnemers

Ieder jaar wordt aan de deelnemers van de in de voorgaande paragrafen toegelichte regelingen een overzicht gezonden waarin het opgebouwde pensioen, het saldo van het pensioenspaarkapitaal en het te bereiken pensioen (inclusief spaarkapitalen) aan de deelnemers wordt medegedeeld.

Het betreffende overzicht voldoet aan de eisen die worden gesteld aan het Uniform Pensioenoverzicht.

Aan de gewezen deelnemers wordt jaarlijks een overzicht verstrekt van het opgebouwde pensioen.

1.4 Doelstelling, ambitie en beleidsuitgangspunten

Doelstelling en ambitie

BPFWB is opgericht met het doel gelden bijeen te brengen om op basis van en onder de voorwaarden zoals die in de reglementen nader zijn bepaald, aan (gewezen) deelnemers en hun nagelaten betrekkingen pensioenen of uitkeringen te verstrekken in verband met ouderdom, invaliditeit en overlijden.

BPFWB streeft er naar om een zodanig lange termijn rendement op het vermogen te behalen dat de ambitie om de rechten en aanspraken van de gepensioneerden, gewezen deelnemers en de aanspraken van de actieve deelnemers te verhogen met de jaarlijkse procentuele loonstijging cao Waterbouw (30 december tot 30 december met een maximum van 5%) zoveel mogelijk kan worden waargemaakt.

Daarbij geldt tevens de ambitie dat de premie nu en in de toekomst acceptabel moet zijn en dat een behoorlijke mate van zekerheid moet worden geboden voor voldoende kapitaaldekking van de pensioenaanspraken.

Beleidsuitgangspunten en risicohouding

In de hiervoor genoemde doelstelling en ambitie zijn de beleidsuitgangspunten die BPFWB hanteert vastgelegd.

Bij de uitwerking en uitvoering van het beleid baseert BPFWB zich op de mate waarin BPFWB, na afstemming met cao-partijen en na overleg met de organen van BPFWB, bereid is beleggingsrisico te lopen om de doelstelling en ambities van BPFWB te realiseren. Uiteraard wordt dit begrensd door de mate waarin BPFWB beleggingsrisico's kan lopen gegeven de specifieke kenmerken van BPFWB.

Deze risicohouding komt tot uitdrukking in de door BPFWB gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het vereist eigen vermogen en de bandbreedte hiervoor.

De risicohouding is door het bestuur uitgewerkt voor de korte en voor de lange termijn. Voor een verdere uitwerking van de risicohouding verwijzen wij naar 2.3 van deze ABTN onder Risicohouding, risicomangement en risicomonitoring

1.5 Onzekerheid over de toekomst van BPFWB

In de eerste helft van 2017 heeft het bestuur na uitgebreid onderzoek vastgesteld dat voortzetting van BPFWB voor de reeds opgebouwde aanspraken het beste resultaat oplevert. Het bestuur heeft gelet daarop besloten dat het pensioenfonds blijft bestaan.

Het bestuur heeft tegelijk met het besluit tot voortzetting van BPFWB besloten dat een onderzoek zal worden gestart naar versterking en vernieuwing van de uitvoering van BPFWB. Na een uitgebreide onderzoeksfase heeft het bestuur uiteindelijk besloten dat vanaf 1 januari 2019 de pensioenuitvoering wordt uitgevoerd door Centric.

2. Organisatie, beheersingssysteem en AO/IC

2.1 Organisatie

In onderstaand organogram wordt de organisatiestructuur van BPFWB weergegeven.

Bestuursmodel en motivering

Het bestuur heeft in het kader van de wet versterking bestuur pensioenfondsen per juli 2014 een keuze gemaakt voor het handhaven van het paritaire bestuursmodel. Deze keuze en de verdere invulling van dit bestuursmodel (zie hieronder) zijn afgestemd met sociale partners in de sector die hebben aangegeven met deze keuze in te kunnen stemmen. De keuze en de verdere invulling zijn ook voor advies voorgelegd aan de toenmalige deelnemersraad en het toenmalige verantwoordingsorgaan die daarover een positief advies hebben uitgebracht.

Het bestuur was van oordeel dat het feit dat op dat moment een lopend onderzoek naar de toekomst van het BPF nog moest worden afgerond en een naar aanleiding daarvan te nemen besluit nog moest worden geëffectueerd, stabiliteit en continuïteit in het bestuur vereist was. In die omstandigheden achtte het bestuur het van belang dat vertegenwoordigers van de

belanghebbenden bij BPFWB direct zitting hebben in het bestuur zoals dat bij een paritair model het geval is.

In de zomer van 2015 is een wijziging aangebracht waarbij bestuursmodel is omgevormd naar paritair plus. De plus zit in de toevoeging van een onafhankelijke voorzitter aan het bestuur en het aantrekken van specifieke deskundigheid op het terrein van vermogensbeheer. Belangrijke overwegingen voor de keuze van het bestuursmodel paritair plus zijn dat daarmee voordelen van een omgekeerd gemengd model, zoals de onafhankelijke voorzitter en specialistische deskundigheid, worden samengevoegd met het voordeel van het paritaire model nl. de betrokkenheid van belanghebbenden bij de samenstelling van het bestuur.

Bestuurssamenstelling

De samenstelling van het bestuur en de voordracht van bestuursleden is opgenomen in de statuten.

Het bestuur bestaat thans uit 6 personen. Daarbij zijn 2 werkgeversbestuurders die worden voorgedragen door de Vereniging van Waterbouwers, 1 werknemersbestuurder die wordt voorgedragen door FNV Waterbouw, 1 werknemersbestuurder die wordt voorgedragen door CNV Vakmensen en 1 bestuurder namens pensioengerechtigden die wordt voorgedragen door de vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden in het verantwoordingsorgaan. Daarnaast is er een onafhankelijk voorzitter.

Sleutelfunctiehouders

BPFWB kent 3 sleutelfunctiehouders. De sleutelfunctiehouder voor de risicobeheerfunctie, de sleutelfunctiehouder voor de actuariële functie en de sleutelfunctiehouder voor de interne auditfunctie. Voor alle drie sleutelfunctiehouders zijn afzonderlijke charters vastgesteld, waarin de onafhankelijkheid is geborgd en waarin de rapportagelijnen naar het bestuur, de interne escalatielijnen naar de Raad van toezicht en de externe escalatielijnen naar DNB staan opgenomen.

- De sleutelfunctiehouder risicobeheer wordt nog nader ingevuld. Deze positie dient voor 1 september 2020 ingevuld te zijn.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer is verantwoordelijk voor het adequaat en effectief functioneren van het risicobeheersysteem van BPL Pensioen. De sleutelfunctiehouder risicobeheer laat zich ondersteunen door een sleutelfunctie vervuller. De sleutelfunctie vervuller is werkzaam op het bestuursbureau.

- De sleutelfunctiehouder van de actuariële functie is tevens de actuariële certificeerder. Het bestuur heeft dit vastgelegd in een afzonderlijk contract.

- De sleutelfunctiehouder interne audit is belegd binnen het bestuur. De sleutelfunctie interne auditfunctie is volledig onafhankelijk en kan de eigen agenda en werkzaamheden vormgeven zonder dat het bestuur hier invloed op heeft. De sleutelfunctiehouder is verantwoordelijk voor het 3^e lijns toezicht.

Gewogen stemverhouding

Het BPFWB heeft ongeveer tweemaal zoveel pensioengerechtigden als actieve deelnemers. Om toch recht te doen aan de onderlinge getalsverhouding tussen pensioengerechtigden en actieven is daarom met ingang van 1 juli 2014 een gewogen stemverhouding ingevoerd.

Daarbij zijn er 13 stemmen in het bestuur. Zes daarvan zijn werkgeversstemmen en zes daarvan zijn stemmen van de zijde van werknemers en pensioengerechtigden samen. Bij die laatste groep beschikt de bestuurder namens pensioengerechtigden in het bestuur over 3 stemmen, het FNV bestuurslid over 2 stemmen en het bestuurslid aangewezen door CNV Vakmensen over 1 stem.

De onafhankelijke voorzitter beschikt over 1 stem. Een besluit is op grond van de statuten alleen genomen als tenminste 7 stemmen van werkgeverszijde en werknemerszijde (inclusief de stemmen van het pensioengerechtigdenlid) samen voor dit besluit hebben gestemd.

De betrokken organisaties zijn te allen tijde bevoegd de voordracht van een bestuurder te herroepen. In geval van een vacature wordt binnen twee maanden na het ontstaan van de vacature daarin voorzien door de organisatie die de betrokken bestuurder heeft voorgedragen. De betrokken organisatie kan een persoon niet als bestuurder voordragen indien de toezichthouder bekend maakt niet met de benoeming van die persoon tot bestuurder te kunnen instemmen.

Het voorzitterschap van het bestuur wordt ingevuld door een onafhankelijk voorzitter die wordt aangewezen door de overige bestuurders.

BPFWB wordt in en buiten rechte vertegenwoordigd door twee bestuurders gezamenlijk en / of, voor zover aan hen door middel van een volmacht bevoegdheid is verleend, de directeur samen met de bestuursadviseur.

Het bestuur heeft in 2018 zelf een rooster van aftreden opgesteld om te voorkomen dat de opgebouwde bestuurlijke kennis en ervaring bij BPFWB door een gelijktijdig of zeer kort achter elkaar aftreden van bestuurders te snel zou verminderen.

Beleggingsadviescommissie

De beleggingsadviescommissie adviseert het bestuur van BPFWB ten aanzien van het beleggingsbeleid, in het bijzonder ten aanzien van het beleggingsplan. De beleggingsadviescommissie adviseert daarnaast het bestuur desgevraagd ten aanzien van de oordeelsvorming over de uitvoering van het beleid, de tactische assetallocatie en overige uitvoeringsaanlegenheden. Het bestuur van BPFWB beslist over de samenstelling van de beleggingsadviescommissie.

De beleggingsadviescommissie vergadert tenminste tweemaal per jaar met het bestuur. De vergadering wordt voorgezeten door het lid van het bestuur met specifieke deskundigheid ten aanzien van vermogensbeheer. De directeur van het bestuursbureau is bij de vergaderingen aanwezig.

Verantwoordingsorgaan

Per 1 juli 2014 is het verantwoordingsorgaan van start gegaan. Twee leden van het verantwoordingsorgaan worden aangewezen door de werkgeversvereniging. De andere 12 leden worden via rechtstreekse verkiezingen aangewezen door de pensioengerechtigden en de actieve deelnemers.

Voor die verkiezingen is een apart verkiezingsreglement opgesteld. De zittingstermijn van de leden van het verantwoordingsorgaan is vier jaar. Na afloop van deze vier jaar kunnen zij steeds opnieuw worden aangewezen c.q. herkozen voor een nieuwe termijn. In juli 2018 zijn nieuwe verkiezingen gehouden.

Het verantwoordingsorgaan wordt door het bestuur in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen conform de Pensioenwet. Het bestuur deelt het verantwoordingsorgaan bij het afwijken van het uitgebrachte advies zo spoedig mogelijk schriftelijk en gemotiveerd mee waarom het een advies niet of niet volledig heeft opgevolgd.

Bij de overgang van deelnemersraad en verantwoordingsorgaan naar het verantwoordingsorgaan nieuwe stijl is afgesproken dat het nieuwe verantwoordingsorgaan de mogelijkheid krijgt om commentaar te leveren op zaken die voorheen aan de deelnemersraad voor advies zouden zijn voorgelegd. Het gaat daarbij met name om wijzigingen in reglementen en statuten en besluiten van algemene strekking.

De procedure is daarbij dat de besluitvorming en de uitvoering van een besluit gewoon kan plaatsvinden maar dat het verantwoordingsorgaan in de gelegenheid wordt gesteld om te reageren op het besluit en desgewenst daarover kan adviseren. Op dit advies zijn niet de wettelijke regels t.a.v. het adviesrecht van toepassing.

Raad van toezicht

In het kader van het intern toezicht is een Raad van Toezicht ingesteld. De Raad van Toezicht bestaat uit 3 natuurlijke personen. De leden van de Raad van Toezicht zijn onafhankelijk en laten dit tot uiting komen in het toezicht. De Raad van Toezicht heeft de taken en verantwoordelijkheden zoals in de Pensioenwet genoemd.

De raad van toezicht heeft in het kader van de voordracht door het verantwoordingsorgaan en in afstemming met het verantwoordingsorgaan een rooster van aftreden opgesteld.

Accountant

De accountant controleert jaarlijks de onder de verantwoordelijkheid van het bestuur opgestelde jaarrekening. Dit geschiedt overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten. Volgens deze richtlijnen wordt de controle op een wijze uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Daarnaast geeft de accountant een verklaring af met betrekking tot de vaststelling van de normportefeuille en wordt het feitelijk rendement van de gekozen normportefeuille gecontroleerd.

Certificerend Actuaris

De certificerend actuaris van BPFWB controleert jaarlijks of de technische voorzieningen, conform de grondslagen van BPFWB, juist zijn vastgesteld. Ook beoordeelt hij of de voorziening pensioenverplichtingen op voldoende veilige grondslagen is berekend. Jaarlijks beoordeelt hij aan de hand van een toereikendheidstoets of de in BPFWB aanwezige middelen toereikend zijn voor een continue dekking van de minimumvoorziening.

De certificerend actuaris is onafhankelijk van BPFWB en verricht ook geen andere werkzaamheden voor BPFWB.

Adviserend Actuaris

De adviserend actuaris adviseert en ondersteunt BPFWB bij het ontwikkelen en het formuleren van het beleid van BPFWB.

2.2 Verdeling taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

De verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden is vastgelegd in de volgende documenten:

- a) de statuten;
- b) het reglement van het verantwoordingsorgaan;
- c) het reglement van de beleggingsadviescommissie;
- d) het directiestatuut

De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn gebaseerd op de wet- en regelgeving en de door de Pensioenfederatie en Stichting van de Arbeid opgestelde en in de wet vastgelegde, Code pensioenfondsen.

2.3 Beheersingssysteem

Het intern beheersingssysteem berust op de verantwoordelijkheden, de bevoegdheden en de onderlinge verhoudingen van de hiervoor, onder 2.1 genoemde bij BPFWB betrokken organen en instellingen.

BPFWB beschikt met betrekking tot het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de raad van toezicht en het bestuursbureau over een geschiktheidsbeleidsplan zoals bedoeld in het bepaalde bij en krachtens artikel 106 Pensioenwet.

Daarin is ook de periodieke evaluatie van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden geregeld.

Voor het bestuur, de beleggingsadviescommissie, de raad van toezicht, het verantwoordingsorgaan en de medewerkers van het bestuursbureau is een integriteitbeleid van toepassing. De gedragscode, de klokkenluidersregeling en de incidentenregeling zijn opgesteld ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij BPFWB aanwezige middelen en informatie.

Het bestuur neemt de besluiten ten aanzien van de pensioenregeling en de uitvoering daarvan. Het bestuur is verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid maar laat zich hierbij adviseren door de beleggingsadviescommissie. De beleggingsadviescommissie is samengesteld uit externe deskundigen op het gebied van vermogensbeheer en ALM.

Informatie en communicatie

Goede informatie en communicatie binnen BPFWB, maar ook vanuit BPFWB naar buiten toe is van zeer groot belang.

BPFWB kent een communicatiebeleidsplan waarin de uitgangspunten voor de communicatie en het beleid voor meerdere jaren zijn vastgelegd. BPFWB kent daarnaast een communicatiejaarplan waarin de voornemens ten aanzien van communicatie voor het betreffende jaar zijn vastgelegd en uitgewerkt. De uitvoering van het communicatiejaarplan wordt jaarlijks geëvalueerd.

Risicohouding, risicomanagement en risicomonitoring

Vertaling fondsmissie, -visie, -strategie naar visie op risicomanagement

Bij het realiseren van de fondsmissie benut BPFWB kansen en loopt BPFWB tegelijkertijd risico's. Via Integraal Risico Management beheerst BPFWB risico's die het realiseren van de doelen kunnen bedreigen en zoekt BPFWB bewust en beheerst risico's die als kans kunnen bijdragen aan de fondsdoelen. Door tijdig signaleren kan het bestuur proactief inspelen op risico's en een afgewogen geheel van beheersmaatregelen samenstellen. Het bestuur heeft naast deze harde risico's aandacht voor meer zachte kanten van risicomanagement, zoals risicobewustzijn en cultuur. De risicocultuur kenmerkt zich door gedrag en naleven van afspraken en is bepalend voor effectiviteit van risicomanagement.

Risicobewuste cultuur

Integraal Risico Management kan alleen succesvol uitgevoerd worden wanneer het bestuur en de bestuursondersteuning van het pensioenfonds risico's continu monitoren en afwegen in relatie tot de risicohouding en risicobereidheid van BPFWB. Het Integraal Risico Management is daarom onderdeel van het opstellen van de strategie en beleid en het doorlopen van de bestuurlijke jaarcyclus. Binnen de dialoog wordt de afweging tussen kansen en risico's meegenomen en Integraal Risico Management is onderdeel van de vergaderingen.

Bij BPFWB wordt de risicobewuste cultuur op meerdere vlakken geborgd. Dit gebeurt onder andere door bij de werving en selectie van nieuwe bestuurders en medewerkers van het bestuursbureau het risicobewustzijn en de kennis en competenties van risicomanagement mee te nemen. Daarnaast wordt bij het opstellen van beleid en de besluitvorming een risicoparagraaf toegevoegd en begeleidt risicobeheer sleutelfunctie het bestuur bij het doorlopen van de IRM-jaarcyclus. Educatie en notities worden opgesteld om het bewustzijn over en de kennis van integraal risicomanagement verder te verhogen en Integraal Risico Management is een vast onderdeel van de vergaderingen. Ten slotte verlangt BPFWB bij uitbesteding van processen eenzelfde risicobewuste cultuur bij de uitbestedingspartijen en neemt dit ook mee in haar selectie.

Doelen en uitgangspunten van integraal risicomanagement

Doelen van het integraal risicomanagement bij BPFWB zijn:

- Bijdragen aan het realiseren van de fondsmissie en -strategie door het periodiek signaleren van grote risico's en disruptieve trends.
- Kwalitatief betere bestuurlijke besluitvorming via tijdige, juiste en volledige risico-informatie die is gebaseerd op de samenhang van alle risico's.
- Bestuurlijk bewust omgaan met en sturen op risico's: wat is de risicohouding en welke risico's nemen en welke vermijden?

- Vertalen van risicohouding naar risicobereidheid en koppelen van beheersing daarvan naar de risicobereidheid van BPFWB met het doel beheersing op het overeengekomen niveau.
- Efficiëntie en effectiviteit van risicomangementactiviteiten door processen, rapportages en methoden op elkaar te laten aansluiten.
- Een zelflerende organisatie die zich aanpast aan risico's in een continue veranderende omgeving.

Als uitgangspunten voor effectief integraal risicomangement zijn vastgesteld:

- Aandacht voor risicobewustzijn in het bestuur, Beleggingsadviescommissie, bestuursondersteuning, uitvoeringsorganisatie en eventuele uitbestedingspartijen.
- Integratie in bestaande processen en in de besluitvorming.
- Risico's worden tijdig gesignaleerd en adequaat beheerst vanuit een integraal kader.
- Uitvoering gebaseerd op vooraf vastgestelde kaders, binnen risicobereidheid en toleranties.
- Dynamisch, iteratief en anticiperend op veranderingen en gericht op continue verbeteren.
- De governance waarborgt de onafhankelijkheid van de risicomangementfunctie.
- Rekening houden met menselijk gedrag en culturele factoren.
- Aansluiten bij de complexiteit van de pensioenuitvoering.

Risicohouding en risicobereidheid

Algemeen

Op grond van artikel 1a (risicohouding) van het Besluit FTK in samenhang met artikel 102a van de Pensioenwet, dient een pensioenfonds in overleg met de fondsorganen en sociale partners de risicohouding vast te stellen voor de korte termijn (op basis van het Vereist Eigen Vermogen (VEV)) en voor de lange termijn (ondergrenzen voor) de Haalbaarheidstoets, waarmee het pensioenresultaat over een periode van 60 jaar inzichtelijk wordt gemaakt.

Risicohouding

De risicohouding voor de korte termijn is door het bestuur als volgt vastgesteld:

- Voor de strategische beleggingsportefeuille geldt een VEV van 121,9 % (stand per 31 december 2018);
- Bij een beleggingsportefeuille samengesteld op basis van de ondergrenzen van de bandbreedtes gold per 30 juni 2017 een VEV van 120,7 %;
- Bij een beleggingsportefeuille samengesteld op basis van de bovengrenzen van de bandbreedtes gold per 30 juni 2017 een VEV van 128,7 %.

De grenswaarden van het VEV worden regelmatig opnieuw bepaald.

De risicohouding op lange termijn is door het bestuur als volgt vastgesteld:

- De gekozen ondergrens voor het pensioenresultaat, berekend op basis van de feitelijke dekkingsgraad per 1 januari 2015, is 90 %. Dit komt neer op 90 % van een volledig op basis van prijsontwikkeling geïndexeerd pensioen. Bij de vaststelling van deze ondergrens zijn verschillende aspecten meegewogen. Zo is gezien wat het verwachte pensioenresultaat is indien de beleidsdekkingsgraad gelijk is aan de kritische dekkingsgraad van 87,5 %. Het verwachte pensioenresultaat komt dan ongeveer op 90 % uit. Ook wordt met deze ondergrens naar de deelnemers tot uiting gebracht dat BPFWB, uitgaande van de huidige omstandigheden, niet verwacht dat volledige toekenning van toeslagen mogelijk is.
- Maximale afwijking van het verwacht pensioenresultaat in het slechtweerscenario: 35 %. Het beleggingsbeleid van BPFWB brengt risico's met zich mee. BPFWB acht deze

risico's aanvaardbaar en passend. Voor de korte termijn komt dit tot uitdrukking in de vereiste dekkingsgraad (VEV). Door middel van de maximale afwijking van het pensioenresultaat komt dit ook tot uitdrukking voor de lange termijn.

- Ondergrens verwacht pensioenresultaat vanuit de evenwichtssituatie (dekkingsgraad is gelijk aan het vereist eigen vermogen) is 95 %. In de evenwichtssituatie is geen sprake meer van een tekort maar van een toereikende solvabiliteit. BPFWB wenst met het vastgestelde percentage tot uitdrukking te brengen dat het pensioenresultaat onzeker is.

Zowel het Verantwoordingsorgaan als sociale partners zijn betrokken bij het vaststellen van de ondergrenzen en de uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets. Beide hebben aangegeven zich te kunnen verenigen met de vastgestelde ondergrenzen. Ook hebben zij aangegeven dat de uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets en de haalbaarheidstoets hen geen aanleiding geven om de eerder vastgestelde risicohouding te herzien.

De RvT is geïnformeerd over en betrokken bij het proces waarmee BPFWB de risicohouding heeft vastgesteld en vastgelegd.

Risicobereidheid

Daarnaast is de risicobereidheid van BPFWB uitgewerkt in kwalitatieve uitgangspunten met betrekking tot de risico-acceptatie ('statements') voor de hoofdrisico-categorieën (Financieel, Strategisch & Omgeving, Operationeel en Integriteit & Compliance).

- **Financieel**

BPFWB streeft op korte termijn naar het inperken van het risico dat kortingen zich kunnen voordoen, het behalen van een optimaal reëel lange-termijn rendement, een stabiele premie en een optimaal pensioenresultaat. Hierbij wordt te allen tijde geborgd dat in de besluitvorming tot een evenwichtige afweging van belangen wordt gekomen.

Financiële risico's worden geaccepteerd tenzij de impact op:

- het verwachte pensioenresultaat (lange termijn, 15 jaar) of op de zekerheid van de nominale en reële uitkering zodanig is dat de verwachtingen van deelnemers en pensioengerechtigden niet worden waargemaakt en/of dat afspraken met sociale partners niet worden behaald.
- de premie zodanig is dat de verwachtingen van de contractpartners dan wel dat afspraken met sociale partners niet worden behaald.

Daarnaast worden financiële risico's niet geaccepteerd indien hierdoor niet wordt voldaan aan de wet- en regelgeving.

- **Strategisch & Omgeving**

BPFWB streeft naar een hoge mate van tevredenheid onder deelnemers, pensioengerechtigden, werkgevers en sociale partners met betrekking tot de kwaliteit van de te leveren producten en diensten, over de distributiekanaalen die worden ingezet om deelnemers, werkgevers en sociale partners te bereiken en over het imago/reputatie. Risico's worden dan ook niet geaccepteerd indien dit leidt tot een lage tevredenheid onder deelnemers, pensioengerechtigden, werkgevers of sociale partners over de te leveren producten of diensten of het imago van BPFWB schaden.

Om de strategie van BPFWB te realiseren is de uitvoering van wezenlijk belang. Daarnaast worden strategische en omgevingsrisico's niet geaccepteerd indien hierdoor niet wordt

voldaan aan wet- en regelgeving of het oordeel van de toezichthouder dan negatief wordt beïnvloed.

- **Operationeel**

BPFWB richt zich op betrouwbare uitvoering van de pensioenregeling en streeft ernaar risico's die hiermee samenhangen zoveel mogelijk te beperken. BPFWB accepteert daarom zeer beperkt operationele risico's die impact hebben op de kwaliteit van de uitvoering (pensioenbeheer en vermogensbeheer), kwaliteit van de interne beheersing of kosten van de uitvoering als gevolg waarvan verwachtingen van deelnemers, pensioengerechtigden, werkgevers en sociale partners niet waargemaakt kunnen worden of waardoor niet aan wet- en regelgeving wordt voldaan.

Daarnaast worden operationele risico's niet geaccepteerd indien hierdoor niet wordt voldaan aan de wet- en regelgeving dan wel wanneer het oordeel van de toezichthouder negatief wordt beïnvloed.

- **Integriteit en Compliance**

BPFWB accepteert geen integriteit en compliance risico's die een negatieve invloed hebben op het kunnen voldoen aan de wet- en regelgeving belemmeren of die de relatie met de toezichthouder negatief beïnvloeden.

BPFWB hanteert als criteria voor het uitwerken van grenzen aan risicotolerantie.

Hoogrisico	Neutraal	Laagrisico
<ul style="list-style-type: none"> • Materiële bedreiging voor strategie • Situatie gericht op belang groep belanghebbenden die ongewenst is • Situatie vraagt om onmiddellijke actie 	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunend aan strategie • Situatie gericht op belang stakeholder die conform wens fonds is. • Geplande acties nodig om dit zo te houden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Maximale waardecreatie • Omschrijving van beter dan verwachte situatie. • Geen actie benodigd

Hierna worden voor alle belanghebbenden gezamenlijk de meetbare tolerantiegrenzen geformuleerd die een gewenste situatie en bijbehorende risicotolerantiegrenzen uitdrukken.

Strategisch speerpunt	Onderdeel	-/-	Basis	+/+
1. Op basis van pensioenregeling en risicohouding realiseren van een optimaal pensioenresultaat voor deelnemers en pensioengerechtigden en een haalbare premie voor deelnemers en werkgevers in de waterbouwsector.	Verwacht pensioenresultaat (lange termijn, 15 jaar)	64% (actief) 63% (inactief) ALM 2017, p14	103% (actief) 101% (inactief) ALM 2017, p14	128% (actief) 102% (inactief) ALM 2017, p14
	Verwacht pensioenresultaat (middellange termijn, 5 jaar)	88% ALM 2017, p14	99% ALM 2017, p14	110% (actief) 101% (inactief) ALM 2017, p14
	Zekerheid uitkering (middellange termijn, tot 5 jaar)	2,6% kans op korting 0,5% gem. korting ALM 2017, p14	Uitkering houdt de waarde van het nominaal bedrag	Niet van toepassing, want het gaat om het negatieve scenario
	Zekerheid uitkering (lange termijn, tot 15 jaar)	2,6% kans op korting 0,6% gem. korting ALM 2017, p14	Uitkering houdt de waarde van het nominaal bedrag	Niet van toepassing, want het gaat om het negatieve scenario

Strategisch speerpunt	Onderdeel	-/-	Basis	+/+
	Premiehoogte en aanpassing	Ondergrens: wettelijk gedempte kostendekkende premie met 5-jaars rentemiddeling als dempings-mechanisme	Niet van toepassing, want sociale partners hebben geen visie of grenzen over premiestelling vastgesteld	Bovengrens: niet expliciet vastgesteld. Premiehoogte wordt jaarlijks afgestemd tussen bestuur en sociale partners. Bij het bereiken van de bovengrens kunnen sociale partners de pensioenregeling aanpassen
2. Draagvlak bij stakeholders, waaronder sociale partners en opdrachtgevers.		Ontbreken van representativiteit (<60% van totaal aantal medewerkers sector moet werkzaam zijn bij werkgevers die verplichtstelling ondersteunt)	Representativiteit voor verplichtstelling Behoud van vrijwillige aansluitingen	Uitbreiding verplichtstelling Uitbreiding van vrijwillige aansluitingen
3. Communicatie met de deelnemers.		Voldoen aan wettelijke communicatie-regels	Voldoen aan wettelijke communicatie-regels + Basisplanner	Basis + Digitaal dossier met handelingsperspectief
4. Kostenefficiënte uitvoering en besturing.		Bovengrens uitvoeringskosten is het vierde kwartiel (hoogste peers)	Uitvoeringskosten onder mediaan voor 5 tot 10 peers	Ondergrens uitvoeringskosten is het eerste kwartiel (laagste peers)
5. Voorbereid op wijzigingen pensioenstelsel.		Niet binnen 2 jaar regeling en administratie op pensioenstelsel kunnen aanpassen	Binnen 2 jaar regeling en administratie op pensioenstelsel kunnen aanpassen	Nu in staat om regeling en administratie op pensioenstelsel aan te passen
6. Toekomstbestendige uitvoering pensioenadministratie waarborgen.		Toekomstperspectief uitvoeringsorganisatie minimaal 2 jaren	Toekomstperspectief uitvoeringsorganisatie 5 tot 10 jaren	Toekomstperspectief uitvoeringsorganisatie langer dan 10 jaren

de strategische speerpunten zijn door het bestuur de volgende strategische risico's geïdentificeerd.

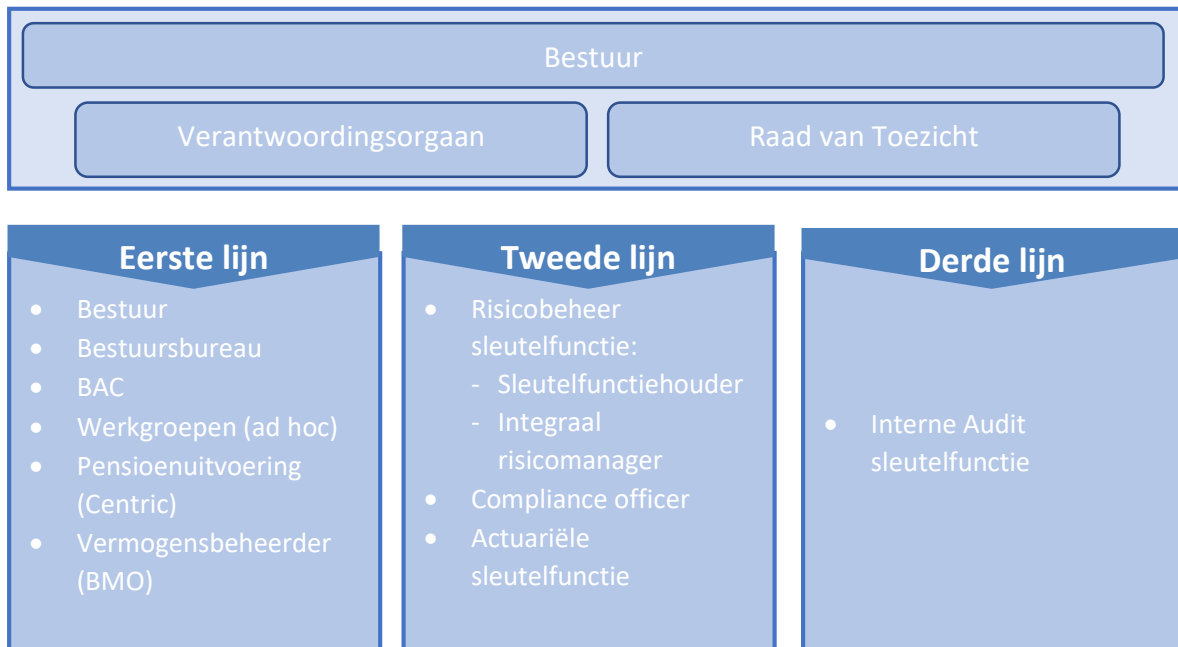
Strategisch speerpunt	Strategische risico's
1. Op basis van pensioenregeling en risicohouding realiseren van een optimaal pensioenresultaat voor deelnemers en pensioengerechtigden en een haalbare premie voor deelnemers en werkgevers in de waterbouwsector.	<ul style="list-style-type: none"> • Balansrisico • Beleggingsrisico • Verzekeringstechnisch risico
2. Draagvlak bij stakeholders, waaronder sociale partners en opdrachtgevers.	<ul style="list-style-type: none"> • Verandervermogen • Reputatierisico • Omgevingsrisico

Strategisch speerpunt	Strategische risico's
	<ul style="list-style-type: none"> • Naleving wet- en regelgeving
3. Communicatie met de deelnemers.	<ul style="list-style-type: none"> • Reputatierisico • Communicatierisico
4. Kostenefficiënte uitvoering en besturing.	<ul style="list-style-type: none"> • Kostenrisico • Risico Besturing en Processen • Uitbestedingsrisico
5. Voorbereid op wijzigingen pensioenstelsel.	<ul style="list-style-type: none"> • Strategisch risico • Verandervermogen • Omgevingsrisico • Risico Besturing en Processen • Uitbestedingsrisico • Naleving wet- en regelgeving
6. Toekomstbestendige uitvoering pensioenadministratie waarborgen.	<ul style="list-style-type: none"> • Risico Besturing en Processen • Uitbestedingsrisico

Organisatie van het risicomanagement

De opzet van het Integraal Risico Management is gebaseerd op het '3 lines of defence' model. Doel is een wijze van samenwerken en denken die bijdraagt aan versterken van de risicocultuur van BPFWB en nemen van verantwoordelijkheid voor risico's.

Hierna volgt een overzicht voor de opzet van 'three lines of defence' bij BPFWB

Op grond van artikel 143a Pensioenwet ter implementatie van de (IORP II richtlijn (Richtlijn 2016/2341/EU van het Europees parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV's) (PbEU 2016, L 354)), dient een pensioenfonds te beschikken over een risicobeheerfunctie, interne auditfunctie en actuariële functie. Het bestuur is verantwoordelijk voor de inrichting van deze functies op een wijze die voldoet aan de vereisten zoals geformuleerd in de wet- en regelgeving. Daarom is bepaald dat het bestuur zorg draagt voor de inrichting van een risicobeheerfunctie, interne auditfunctie en actuariële functie bij BPFWB die op een objectieve, eerlijke en onafhankelijke manier worden vervuld. Er is besloten om de sleutelfuncties risicobeheer en interne audit binnen het bestuur te beleggen, met één

bestuurslid als waarnemend sleutelfunctiehouder risicobeheer en één bestuurslid als sleutelfunctiehouder interne audit. Het bestuur heeft de actuariële sleutelfunctiehouder belegd bij de certificerend actuaaris.

Jaarlijks risicomanagement proces

Strategie

Risico's kunnen worden onderverdeeld in financiële risico's en niet-financiële risico's. Om de fondsdoelstellingen te realiseren dienen financiële risico's te worden genomen die met de juiste maatregelen beheerst kunnen worden. Voor de beoordeling van de financiële risico's worden afwegingen tussen rendement en risico gemaakt. Het bestuur streeft bij de opzet van de Strategische Asset Allocatie naar het realiseren van een zo hoog mogelijk rendement op langere termijn, rekening houdend met een bij BPFWB passend acceptabel risico. Daarbij is zowel aandacht voor beleggingen die passen bij de verplichtingenstructuur als voor beleggingen die op lange termijn de toeslagambitie helpen realiseren. Het bestuur heeft zijn beleggingsbeleid verwoord in de Actuariële Bedrijfstechnische Nota (ABTN) en het daarbij gevoegde beleggingsplan.

Het bestuur is zich bewust dat fluctuaties in de rente en de koersen van de zakelijke waarden de belangrijkste financiële risico's zijn die het realiseren van de doelstellingen direct in gevaar kunnen brengen. Deze risico's zijn geïdentificeerd en geanalyseerd en daarbij zijn passende beheersmaatregelen genomen.

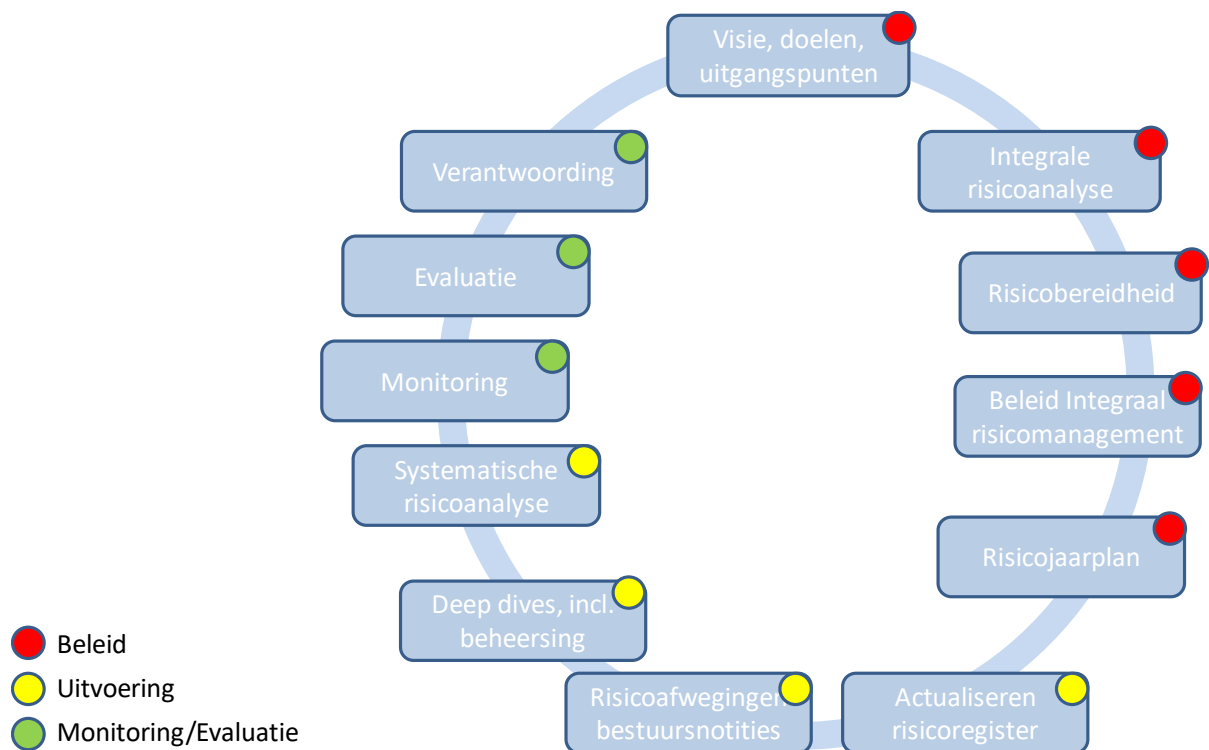
Aanpak

Voor de beoordeling van niet-financiële risico's zijn de afwegingen primair kwalitatief van aard, echter ook wordt kwantitatief een afweging gemaakt tussen effectiviteit en kosten bij het hanteren van beheersmaatregelen.

Het bestuur heeft de kwantitatieve afwegingen verder uitgewerkt in het Integraal Risicomanagement Beleidsplan.

In deze paragraaf is een beschrijving opgenomen van het Integraal Risico Management (IRM) en op welke wijze de financiële- en niet financiële risico's worden beheerst. IRM is beschreven in de ABTN. Aanvullend daarop wordt jaarlijks het jaarplan IRM opgenomen met daarin specifieke aandachts- en speerpunten voor het betreffende jaar.

Door periodieke rapportages krijgt het bestuur een actueel beeld van de risico's die BPFWB loopt. Het bestuur doorloopt jaarlijks systematisch een cyclisch proces van risicobeheersing langs de volgende drie hoofdcategorieën: beleid, uitvoering en monitoring en evaluatie.

Begin 2018 is door het bestuur het Integraal Risicomanagement Beleidsplan vastgesteld waarin de hele benadering en het proces van het integraal risicomanagement is vastgelegd en uitgewerkt. In 2019 is het Integraal Risicomanagement Beleidsplan geactualiseerd, mede vanwege de nieuwe uitbestedingsopzet t.a.v. pensioenbeheer en vermogensbeheer en vanwege de wijzigingen vanuit IORP II.

Beleid

Het proces wordt gestart vanuit de vertaling van de visie en het formuleren van strategische doelstellingen door het bestuur. Bij deze strategische speerpunten van BPFWB worden vervolgens de strategische risico's geïdentificeerd en geanalyseerd. Aan de hand van verschillende scenario's wordt daarbij vastgesteld welke risico's zich kunnen voordoen en op welke wijze deze zich kunnen voordoen. Voor de strategische doelstellingen en risico's zijn door het bestuur risicotolerantiegrenzen geformuleerd, waarmee de risico's getoetst worden. De belangrijkste strategische risico's worden voor een diepgaande analyse opgenomen in het risicojaarplan.

In de risicoanalyse wordt in eerste instantie voor een risico de kans en de impact bepaald zonder dat sprake is van enige beheersing. Dit leidt tot vaststelling van het bruto risico. Vervolgens wordt vastgesteld of het bruto risico binnen de vooraf geformuleerde risk appetite vanuit de risicotolerantiegrenzen valt. Hiervoor is van belang dat door het bestuur is vastgesteld welke risico's zij aanvaardbaar acht voor het bereiken van de doelstelling en de vastgestelde risicobereidheid.

BPFWB hanteert een risicoregister met daarin de beoordeling van het bruto risico. De strategische risico's met een hoge kans en impact krijgen prioriteit binnen het Integraal Risico Management. Ieder risico kent zijn eigen beheersingsmaatregelen die per vastgesteld risico worden benoemd en vastgelegd. Daarbij wordt ook de effectiviteit van de beheersingsmaatregelen beoordeeld, waarmee vervolgens het netto risico wordt bepaald. Voor de financiële risico's vindt periodieke monitoring plaats aan de hand van maatstaven en vastgestelde grenzen

BPFWB kiest bewust welke risico's gelopen mogen worden. BPFWB heeft niet alle financiële risico's volledig afgedekt. Er wordt uitsluitend belegd in voor het bestuur begrijpelijke transparante beleggingscategorieën en –instrumenten. Investerings in vermogenscategorieën hebben duidelijke doelstellingen. Voor het vinden van de juiste balans tussen risico en rendement wordt voor zover mogelijk rekening gehouden met de risicobereidheid van deelnemers en pensioengerechtigden, gekwantificeerd met maatstaven zoals die hiervoor zijn toegelicht.

Uitvoering

Aan de hand van periodieke financiële rapportages, rapportages vanuit de uitbestedingspartijen, site visits en gesprekken met de stakeholders wordt het risicoregister doorlopend geactualiseerd. Daarnaast vinden conform het IRM-jaarplan (diepgaande) risicoanalyses plaats en wordt bij de stukken voor het bestuur geborgd dat de risicoafwegingen voldoende terugkomen. Relevante (externe) ontwikkelingen en mogelijke nieuwe of opkomende risico's kunnen tevens aanleiding geven tot een deep dive of systematische risicoanalyse.

Monitoring/Evaluatie

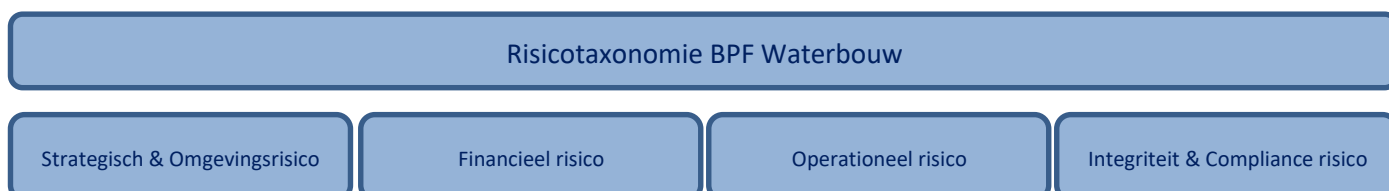
Door het jaar heen wordt de effectiviteit van de beheersmaatregelen gemonitord. In financiële maandrapportages en kwartaal performance en risico-rapportages. Voor het totale integraal risicobeheer wordt aan de hand van het geactualiseerde risicoregister en de rapportages vanuit (o.a. SLA-rapportages, ISAE 3402 en ISAE 3000) en site visits bij uitbestedingspartijen ieder kwartaal een integrale risicorapportage opgesteld. Daarbij wordt voor de verschillende risico's het bestaan en de werking van de beheersmaatregelen gemonitord. Van belang is plaats of het vastgestelde netto-risico nog steeds past binnen de risk-appetite en of de genomen beheersingsmaatregelen nog voldoen. De sleutelfunctiehouder risicobeheer brengt de IRM-rapportage ieder kwartaal in en bespreekt deze met het bestuur.

Tussentijds zullen naar aanleiding van eventuele onvoorziene incidenten en ontwikkelingen de beheersingsmaatregelen indien nodig worden aangepast. Zodra significante veranderingen in impact, waarschijnlijkheid of beheersing van de risico's waargenomen worden, zal het beleid bijgesteld moeten worden. Door het beleid tijdig bij te stellen, blijven de beheersmaatregelen passen bij de aard van de risico's en kan indien nodig de prioriteitstelling of zwaarte van een beheersmaatregel aangepast worden.

Minimaal ééns in de drie jaar wordt het totale integrale risicobeheer door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een Eigenrisicobeoordeling (ERB). Bij de ERB worden door het bestuur materiële scenario's bepaald die de strategische doelstellingen kunnen bedreigen. Vervolgens worden de effecten vanuit de scenario's inzichtelijk gemaakt en wordt door het bestuur besproken of dit past binnen de gestelde risicobereidheid en de beheersmaatregelen voldoende effectief zijn. Vanuit de ERB worden vervolgacties geformuleerd en de toezichthouder (DNB) wordt geïnformeerd via een rapportage over de totale ERB. Het bestuur wenst bij de doorlopende risicoanalyses (onder Uitvoering) ook al de effecten op de ERB inzichtelijk te maken.

Risicotaxonomie voor het beoordelen van risico's

Voor het identificeren van risico's wordt door BPFWB gebruik gemaakt van de onderstaande risicotaxonomie. Deze risicotaxonomie is onderverdeeld in hoofd- en (deel)subrisicocategorieën.

De bovenstaande risicotaxonomie wordt jaarlijks herijkt en vastgesteld en doorlopend bijgehouden op basis van nieuwe en opkomende risico's, nieuwe definities en ontwikkelingen die van invloed zijn op strategie en beleid van BPFWB. De risicotaxonomie vormt de basis voor de identificatie van strategische risico's bij de strategische speerpunten van het bestuur.

Risico's van BPFWB en uitwerking belangrijkste risico's

Hierna is een kwalitatieve beschrijving van de risico's opgenomen. Een kwantitatieve onderbouwing – van vooral de financiële risico's – is in de risicoparagraaf van de jaarrekening opgenomen. De navolgende risico's geven wel een beeld op hoofdlijnen van de risico's die BPFWB loopt en hoe het bestuur daarmee omgaat.

Financiële risico's

Voor de indeling van de financiële risico's in deze ABTN wordt aangesloten bij de categorieën zoals deze binnen de risicotaxonomie worden gehanteerd. De belangrijkste financiële risico's betreffen daarbij het renterisico, het valutarisico, het liquiditeitsrisico, het marktrisico (marktliquiditeit en marktvolatiliteit), het kredietrisico en het verzekeringstechnisch risico.

Renterisico

Het matching- en renterisico ontstaat als rentefluctuaties – door ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva (inclusief off-balance posten) voor rentelooptijden en rentevoet- leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat.

Het pensioenfonds loopt renterisico doordat de waarde van de verplichtingen van het pensioenfonds anders op renteveranderingen reageert dan de waarde van de beleggingen. Het bestuur heeft een dynamisch renteafdeckingsbeleid vastgesteld, waarin de mate van renteafdekking afhankelijk is van de rentestand:

De uitgangspunten voor de bepaling van deze dynamische rente-afdeckingsstrategie zijn:

- a) 20-jarige swaprente
- b) Afdekking op basis van de UFR-rente
- c) Bandbreedte voor aanpassing rente-afdekking: zie tabel hiervoor
- d) Per kwartaal aanpassen van de rente-hedge
- e) Niet automatisch aanpassen van de rente-hedge als deze zich bevindt binnen een bandbreedte van 5 procentpunten.
- f) Realisatie van de aanpassing van de rente-afdekking > 50% middels een swaps-overlay mogelijk (indien het niet meer mogelijk is via de obligatie portefeuille).

Hierbij wordt de volgende staffel gehanteerd:

UFR (20-jaars rente)	Afdekking (o.b.v. DNB RTS)
< 1,0%	12,5%
1,0%- - 2,0%	25,0%
2,0%- - 2,5%	37,5%
2,5%- - 3,0%	50,0%
3,0%- - 3,5%	62,5%
3,5%- - 4,0%	75,0%
>4,0%	87,5%

Monitoring renterisico

Per kwartaal wordt het bestuur gerapporteerd over de ex--ante en ex--post renteafdekking en de wijze waarop uitvoering is gegeven aan het rente-afdeckingsbeleid. Het bestuur besluit onder andere op basis hiervan of de renteafdekking aangepast moet worden, rekening houdend met de strategie, de marktomstandigheden en de dekkingsgraad. renteafdeckingsbeleid.

Beheersing renterisico

Door (uitvoering van) het vastgestelde beleid en de monitoring vindt door het bestuur beheersing plaats van . Tevens wordt periodiek een ALM-studie uitgevoerd om de effectiviteit van beleid en beheersing te toetsen.

Valutarisico

Algemeen

Omdat BPFWB ook in andere valuta dan de euro belegt en door volatiliteit van wisselkoersen is er een kans dat door volatiliteit van wisselkoersen de beleggingen in andere valuta dan de euro dalen met als gevolg financieel nadeel. Naar verwachting wordt op lange termijn geen extra rendement behaald door valutarisico van ontwikkelde landen te nemen. Daarom wordt het valutarisico deels afgedekt. Voor opkomende landen is de keuze gemaakt om valutarisico niet af te dekken.

BPFWB is voor de aandelen ontwikkelde markten. Er wordt belegd in 2 ontwikkelde markten aandelenfondsen:

1. Een ontwikkelde markt aandelenfonds zonder valuta afdekking;
2. Een ontwikkelde markt aandelenfonds met volledige valuta afdekking.

Monitoring valutarisico

Het bestuur ontvangt ieder kwartaal een rapportage met de mate van valutarisico voor de totale portefeuille.

Beheersing valutarisico

Door (uitvoering van) het vastgestelde beleid en de monitoring daarvan vindt door het bestuur beheersing plaats van het valutarisico.

Liquiditeitsrisico

Algemeen

Het liquiditeitsrisico ontstaat vanuit liquiditeitstekorten door onvoldoende op elkaar afstemmen van de timing en omvang van inkomende en uitgaande kasstromen. Het liquiditeitsrisico gerelateerd aan maandelijkse onttrekkingen voor pensioenbetalingen is voor BPFWB beperkt. De bedragen zijn in omvang goed te managen en benodigde bedragen zijn tijdig bekend, aangezien de door het pensioenfonds aangehouden beleggingen in het algemeen op zeer korte termijn liquide zijn te maken.

Het gebruik van derivaten voor het afdekken van renterisico en valutarisico kan een groter liquiditeitsrisico veroorzaken doordat marktbevingen tot grote hoeveelheden benodigd onderpand kunnen leiden.

Daarnaast maakt het pensioenfonds gebruik van illiquide beleggingen, in de vorm van Nederlandse hypotheek en vastgoed. Strategische wordt ongeveer 25% van de totale portefeuille belegd in deze illiquide beleggingen.

Beheersing liquiditeitsrisico

Bij het toepassen van interest rate swaps worden limieten gesteld voor de mate waarin leverage door middel van derivaten in de portefeuille is toegestaan. Momenteel heeft het pensioenfonds geen interest rate swaps.

Voor de illiquide beleggingen zijn strategische onder- en bovengrenzen opgesteld, zodat er in voldoende mate liquide beleggingen in de portefeuille zijn. De overige beleggingen (staatsobligaties, credits en beursgenoteerde aandelen) betreffen allen sterk liquide beleggingsfondsen en -instrumenten die op korte termijn verkocht kunnen worden.

Marktrisico

Algemeen

Het marktrisico ontstaat vanuit waardeveranderingen van de beleggingsportefeuille die ertoe kunnen leiden dat niet volledig aan de verplichtingen voldaan kan worden (marktvolatiliteit) en vanuit het risico dat beleggingen onvoldoende snel dan wel niet tegen acceptabele prijzen kunnen worden omgezet in liquide middelen doordat de markt is verstoord of niet diep genoeg is met als gevolg financieel nadeel voor BPFWB (marktliquiditeit). BPFWB neemt bewust marktrisico omdat hier, naar verwachting, een risicopremie tegenover staat. Het bestuur herijkt periodiek met behulp van een (verkorte) ALM-studie het strategisch beleggingsbeleid. Hierin wordt bepaald in welke mate het bestuur bereid is marktrisico te nemen in de beleggingsportefeuille.

Monitoring marktrisico

De verhouding van het actueel gelopen marktrisico in verhouding tot het gewenste risico (risico-budget) wordt ieder kwartaal aan het bestuur gerapporteerd.

Beheersing marktrisico

Nadat een bewuste keuze is gemaakt voor de hoeveelheid marktrisico die wordt gelopen, wordt vastgehouden aan dit beleid tot de volgende herijking. Hierdoor wordt onduidelijke besluitvorming rondom het nemen van marktrisico voorkomen.

Door (uitvoering van) het vastgestelde beleid en de monitoring daarvan vindt door het bestuur beheersing plaats van het marktrisico.

Kredietrisico

Algemeen

Het kredietrisico ontstaat doordat een tegenpartij contractueel of andere overeengekomen verplichtingen (waaronder verstrekte kredieten, leningen, vorderingen, ontvangen garanties) niet nakomt. Dit kan bijvoorbeeld ontstaan door een default van een tegenpartij, daling kredietwaardigheid tegenpartij (en daarmee toename credit spread) of het ontbreken van voldoende onderpand bij derivaten of securities lending. BPFWB neemt bewust kredietrisico door het kopen van obligaties omdat hier, naar verwachting, een risicopremie tegenover staat. Periodiek wordt bij de evaluatie beleggingsportefeuille herijkt in welke mate het bestuur bereid is kredietrisico te nemen.

Monitoring kredietrisico

Ieder kwartaal wordt het bestuur gerapporteerd over de mate van blootstelling van de portefeuille aan kredietrisico.

Beheersing kredietrisico

Er zijn limieten gesteld op kredietratings en/of landen in de vastrentende waarde portefeuille. Door (uitvoering van) het vastgestelde beleid en de monitoring daarvan vindt door het bestuur beheersing plaats van het kredietrisico.

Verzekeringstechnisch risico

Algemeen

Dit is het risico dat uitkeringen niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en of beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste demografische aannames en demografische grondslagen. Dit risico wordt beperkt door het hanteren van de meest recente grondslagen en het hanteren van prudente uitgangspunten bij het vaststellen van de premie en het doen van aannames.

Beheersing verzekeringstechnisch risico

Jaarlijks wordt door de actuaire in het actuariële rapport bezien of en in hoeverre er aanleiding bestaat om de gehanteerde aannames en uitgangspunten te herzien. Het bestuur kan door middel van een herverzekering bepaalde risico's verder beheersen indien dit nodig is. Daarnaast rapporteert de actuariële sleutelfunctie ieder kwartaal aan het bestuur over de betrouwbaarheid en adequaatheid van de voorzieningen.

Niet-financiële risico's

Onderstaand wordt een beschrijving gegeven van de belangrijkste niet-financiële risico's voor BPFWB.

Omgevingsrisico

Algemeen

Het omgevingsrisico betreft mogelijke ontwikkelingen in de bedrijfstak waarvoor BPFWB werkzaam is en ontwikkelingen in politiek en wet- en regelgeving.

Beheersing omgevingsrisico

Het bestuur houdt ontwikkelingen in de sector scherp in het oog en er vindt met enige regelmaat overleg plaats tussen bestuur en sociale partners. Mogelijke ontwikkelingen in de sector en de gevolgen daarvan voor BPFWB worden zoveel mogelijk in de vorm van scenario's doorgesproken.

BPFWB participeert actief in de Pensioenfederatie en volgt op die manier ontwikkelingen in politiek, in wet- en regelgeving op de voet.

Operationeel risico

Algemeen

De continuïteit van de werkzaamheden van BPFWB moeten zoveel mogelijk gewaarborgd zijn. BPFWB heeft dit ingevuld door middel van een eigen bestuursbureau dat ondersteuning levert aan het bestuur t.a.v. de operationele processen. De belangrijkste operationele processen pensioenbeheer, financiële administratie en vermogensbeheer zijn door BPFWB sinds 2019 uitbesteed.

Beheersing operationeel risico

Periodiek wordt in de kwaliteitsrapportages vanuit de uitbestedingspartijen (KPI-rapportages, financiële rapportages en jaarlijkse Assurance rapportages) kwaliteitsrapportage gerapporteerd over de uitvoering van de werkzaamheden en eventuele klachten daarover van deelnemers en aangesloten werkgevers.

Uitbestedingsrisico

Algemeen

Uitbesteding kan de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de werkzaamheden schaden. Het risico betreft een situatie dat een uitvoerder/ manager niet handelt volgens de belangen van het pensioenfonds of dat de richtlijnen waarbinnen een manager mag opereren niet afdoende zijn gedefinieerd c.q. niet worden nageleefd.

Beheersing uitbestedingsrisico

In het uitbestedingsbeleid zijn de maatregelen benoemd om het risico dat gepaard gaat met uitbesteden te beheersen.

IT-risico

Algemeen

Het ICT-risico betreft het risico dat bedrijfsprocessen worden verstoord door het falen van ICT voorzieningen en het risico dat de informatievoorziening onvoldoende is beveiligd.

Beheersing IT-risico

Periodiek ontvangt het bestuur rapportages vanuit de uitbestedingspartijen over het IT-risico. Dit betreffen o.a. SLA-rapportages en rapportages over de niet-financiële risico's per kwartaal en jaarlijkse Assurance rapportages. BPFWB toetst hierbij de mate van risicobeheersing bij de uitbestedingspartijen met haar eigen IT-beleid. Tevens voert BPFWB risicoanalyses uit bij de uitbestedingspartijen rond het IT-risico.

Integriteitsrisico

Algemeen

Twijfel over de integriteit kan de reputatie van BPFWB schaden. Voorbeelden van integriteitsrisico zijn het benadelen van derden, handelen met voorwetenschap en witwassen.

Beheersing integriteitsrisico

- BPFWB (Bewaking van) naleving van de gedragscode van het pensioenfonds door het bestuur, medewerkers, leden van de Beleggingsadviescommissie en adviseurs vermogensbeheer.
- Gedragscode van aangestelde vermogensbeheerders en pensioenuitvoerder dient te voldoen aan de eisen van BPFWB.
- Regelmatige toets van het deelnemersbestand door de pensioenuitvoerder in het kader van de naleving van sanctiewetgeving conform handleiding sanctiewetgeving DNB.

Juridisch risico (naleving wet- en regelgeving)

Algemeen

Het juridisch risico is het risico dat reglementen, statuten of een door BPFWB gevoerd beleid niet in overeenstemming zijn met geldende wet- en regelgeving. Het bestuursbureau van BPFWB beschikt over voldoende juridische kennis om dit risico te ondervangen of om vast te stellen dat specifieke juridische expertise moet worden ingekocht.

Beheersing juridisch risico

Door eigen invulling, het actieve lidmaatschap van de Pensioenfederatie en door het eventueel inhuren van specifieke expertise vindt door het bestuur beheersing plaats van het juridisch risico.

Interne controle

Door middel van interne controle wordt de kwaliteit van de werkzaamheden gewaarborgd. De interne controle is gebaseerd op het uitgangspunt dat er sprake is van een cyclus die aanvangt met besluitvorming door het bestuur waarbij doelstellingen worden geformuleerd. De uitkomsten worden gemeten en geanalyseerd en vervolgens teruggekoppeld aan het bestuur. Op basis daarvan vindt nieuwe besluitvorming plaats en vangt de cyclus opnieuw aan.

3. FINANCIËLE OPZET

3.1 ALM-studie en (aanvangs)haalbaarheidstoets

Het realiseren van de doelstellingen en ambities zoals genoemd onder 1.4 van deze nota vereist een solide financiële opzet. De belangrijkste bouwstenen daarbij zijn het premiebeleid, het toeslagenbeleid en het beleggingsbeleid.

Het is aan het bestuur van BPFWB om het beleggingsbeleid zodanig op het toeslagenbeleid en het premiebeleid aan te sluiten dat de realisatie van de doelstellingen optimaal kan plaatsvinden. Daarbij dienen de belangen van de verschillende stakeholders bij BPFWB, actieve deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden en de werkgevers op een evenwichtige wijze te worden behartigd. Ook dient de risicohouding en de risicodraagkracht bij die inrichting van het beleggingsbeleid te worden betrokken.

De basis voor de financiële opzet wordt gevormd door een periodiek, in ieder geval eens in de drie jaar, onder begeleiding van een externe deskundige uit te voeren ALM-studie. Met behulp van de ALM-studie wordt geanalyseerd en vastgelegd welk risico in de vorm van kans op korting, omvang van korting, premiehoogten en toeslagkansen het bestuur bereid is te nemen. Deze risicohouding wordt vervolgens afgestemd met en ter bevestiging voorgelegd aan sociale partners.

Het uiteindelijke product van de ALM-studie is een strategische beleggingsportefeuille, bestaande uit een strategische allocatie naar beleggingscategorieën binnen de vastgestelde risicohouding. Daarbij is sprake van een verdeling naar hoofdcategorieën (aandelen, vastrentende waarden en onroerend goed) en een verdeling in subcategorieën. Deze portefeuille en de samenstelling van de huidige en toekomstige verplichtingen vormt de basis voor het risicobudget. Dit getal wordt door een extern bureau (Sprenkels & Verschuren) berekend.

(Aanvang)haalbaarheidstoets

Naast deze ALM-studie wordt jaarlijks, in overeenstemming met de Pensioenwet en het Besluit FTK, een haalbaarheidstoets uitgevoerd. Hierbij wordt, gebruikmakend van de voorgeschreven stochastische scenario'set en het strategische beleggingsbeleid vastgesteld of BPFWB over een periode van 60 jaar naar verwachting de ambitie realiseert en of dit gebeurt met een aanvaardbaar risico.

Wanneer belangrijke wijzigingen aan de orde zijn in de pensioenregeling wordt een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. Indien belangrijke wijzigingen in de economische omgeving zich voordoen die op lange termijn van wezenlijke invloed kunnen zijn op de financiële positie van BPFWB wordt een tussentijdse ALM-studie uitgevoerd om te bezien of het (beleggings-)beleid van BPFWB moet worden aangepast.

Het resultaat van deze studies kan aanleiding zijn om het beleid van BPFWB (zowel toeslagenbeleid, premiebeleid als beleggingsbeleid) te herzien. Uiteraard zullen deze eventuele wijzigingen dan in een gewijzigde ABTN worden vastgelegd.

3.2 Actuariële grondslagen

BPFWB hanteert de meest recente overlevingstafel, op dit moment Prognosetafel AG2018, met correctie voor ervaringssterfte, gehuwdheidsfrequenties en rekening houdend met de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Voor wezenpensioen, premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en kosten worden opslagen toegepast.

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de actuariële grondslagen. Deze grondslagen worden toegepast bij de berekening van de technische voorzieningen, de pensioenpremies en de actuariële factoren voor de keuzemogelijkheden in de pensioenregeling.

De actuariële grondslagen (inclusief opslag voor toekomstige uitvoeringskosten) worden periodiek, minimaal eens per 3 jaar getoetst én bij publicatie van een nieuwe overlevingstafel door het Actuarieel Genootschap (AG).

Berekening van de voorziening pensioenverplichtingen

De Voorziening Pensioenverplichtingen (VPV) wordt jaarlijks per balansdatum 31 december berekend op basis van de grondslagen als vermeld in Bijlage 1. De VPV van het ouderdoms- en nabestaandenpensioen wordt gesteld op de contante waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken op balansdatum verhoogd met een opslag voor toekomstige uitvoeringskosten (excasso-opslag), opslag voor wezenpensioen en met inbegrip van de verhogingen per 1 januari na de balansdatum.

Voor de waardering van de premievrije pensioenopbouw en de toegekende invaliditeitspensioenen zijn invaliderings- en revalideringskansen gehanteerd die zijn afgeleid uit (algemene) gegevens van de uitvoering van de sociale zekerheid.

De VPV bevat daarnaast de voorziening voor de spaarpensioenregeling. Deze voorziening bestaat uit de opgebouwde pensioenspaarkapitalen voor de (gewezen) deelnemers.

In de VPV is ook begrepen de voorziening invaliditeitspensioen. Deze voorziening bestaat voor de deelnemers met een ingegane WAO / WIA-uitkering uit de contante waarde van de toekomstige uitkeringen. Vanaf 31 december 2014 wordt deze technische voorziening vastgesteld rekening houdend met de AOW-leeftijd van de begunstigde.

In de VPV is ook opgenomen de voorziening premievrijstelling voor arbeidsongeschikte deelnemers in de zin van de WAO en de WIA die recht hebben op premievrijstelling. De voorziening is gelijk aan de contante waarde van die rechten op ouderdomspensioen met meeverzekerd nabestaandenpensioen. Vanaf 31 december 2014 wordt deze technische voorziening vastgesteld rekening houdend met de AOW-leeftijd van de begunstigde

In de VPV is voorts opgenomen de voorziening uitloopriscio arbeidsongeschiktheid. Deze voorziening is met ingang van ultimo 2010 gevormd omdat BPFWB het arbeidsongeschiktheidsrisico zelf draagt. De voorziening wordt jaarlijks gelijk gesteld aan twee jaarrisicopremies voor arbeidsongeschiktheid van 0,1% van de premiegrondslag voor de basisregeling. Vanuit deze voorziening worden vanaf boekjaar 2011 de nieuw ingegane arbeidsongeschiktheidspensioenen gefinancierd.

In de VPV is ook de voorziening ARW opgenomen. Deze voorziening komt voort uit de per 31 december 2014 overgenomen activiteiten van de Stichting Aanvullingsregelingen Waterbouw. De voorziening bevat de contante waarde van de hieruit voortgekomen verplichtingen:

- uitkeringen in het kader van de WAO-/ WIA-aanvullingen;
- eindejaarsuitkeringen en vakantie-uitkeringen.

De Voorziening rendementsbijschrijving spaarpensioen is een voorziening die getroffen wordt voor de toekomstige bijschrijving van rendement op het spaarpensioen. De Voorziening wordt jaarlijks berekend op basis van het rendement in de 5 voorafgaande jaren:

- $\frac{1}{5}$ deel van het rendement van 5 jaar geleden
- $\frac{2}{5}$ deel van het rendement van 4 jaar geleden
- $\frac{3}{5}$ deel van het rendement van 3 jaar geleden
- $\frac{4}{5}$ deel van het rendement van 2 jaar geleden
- $\frac{5}{5}$ deel van het rendement van het afgelopen jaar

Per 1 januari 2019 bedraagt de Voorziening rendementsbijschrijving 4,6% van de aanwezige voorziening spaarpensioen. Deze voorziening is berekend op basis van het geldende garantierendement in de jaren 2015 tot en met 2018 (3% voor 2015 ($\frac{1}{5}$ deel) en 2016 ($\frac{2}{5}$ deel) en 2% voor 2017 ($\frac{3}{5}$ deel) en 2018 ($\frac{4}{5}$ deel)).

Jaarlijks wordt aan de Voorziening rendementsbijschrijving spaarpensioen een bedrag onttrokken voor de benodigde rendementsbijschrijving ter grootte van het 5-jaarsgemiddelde verwacht rendement. Voor de deelnemer jonger dan 45 jaar wordt het verwacht rendement gelijk gesteld aan het gemiddelde fictief rendement over de afgelopen 5 jaar. Voor de deelnemer van 45 jaar en ouder wordt het verwacht rendement gelijk gesteld aan het gemiddelde fondsrendement over de afgelopen 5 jaar van BPFWB. De leeftijd aan het begin van het boekjaar is hierbij bepalend. Het fictief rendement is gelijk aan het rendement uit beleggingen van BPFWB op basis van een portefeuille met 80 % zakelijke waarden (verdeeld conform de normverdeling uit het beleggingsplan voor het betreffende jaar, momenteel 10% onroerend goed en 40% aandelen) en 20% vastrentende waarden (eveneens onderverdeeld conform de normverdeling uit het beleggingsplan van het betreffende jaar). Tot en met 2022 wordt bij de berekening van het verwacht rendement voor de jaren 2015 tot en met 2018 het rendement voor beide groepen gelijkgesteld aan het in dat jaar geldende garantierendement: 3% voor 2015 en 2016 en aan 2% voor 2017 en 2018.

Jaarlijks wordt aan de Voorziening rendementsbijschrijving spaarpensioen een bedrag onttrokken voor de benodigde rendementsbijschrijving ter grootte van het 5-jaarsgemiddelde verwacht rendement. Voor de deelnemer jonger dan 45 jaar wordt het verwacht rendement gelijk gesteld aan het gemiddelde fictief rendement over de afgelopen 5 jaar. Voor de deelnemer van 45 jaar en ouder wordt het verwacht rendement gelijk gesteld aan het gemiddelde fondsrendement over de afgelopen 5 jaar van BPFWB. Tot en met 2022 wordt bij de berekening van het verwacht rendement voor de jaren 2015-2018 het rendement voor beide groepen gelijkgesteld aan het in dat jaar geldende garantierendement: 3% voor 2015 en 2016 en aan 2% voor 2017 en 2018.

Een negatieve voorziening wordt op nihil gesteld waarbij het negatieve rendement die dit veroorzaakt wel wordt meegenomen naar de volgende jaren.

Actuariële factoren voor keuzemogelijkheden pensioenregelingen

Voor de keuzemogelijkheden in de pensioenregelingen worden op basis van de actuariële grondslagen (Bijlage 1) actuariële factoren vastgesteld. De factoren worden en opgenomen in de pensioenreglementen van BPFWB. Deze actuariële factoren worden periodiek getoetst.

3.3 Waarderingsgrondslagen van de balans

Onderstaand is de balans van BPFWB weergegeven.

ACTIVA	PASSIVA
BELEGGINGEN Onroerende zaken Aandelen Obligaties Hypotheken Derivaten	EIGEN VERMOGEN TECHNISCHE VOORZIENINGEN Voorziening pensioenverplichtingen
VLOTTENDE ACTIVA Premies Overige vorderingen Gelieerde organisaties	KORTLOPENDE SCHULDEN Uitkeringen Overige schulden
LIQUIDE MIDDELEN	

De balansposten die in het kader van het financiële beleid van belang zijn worden nader toegelicht.

Beleggingen

De waardering van de diverse beleggingscategorieën is als volgt:

- Onroerende zaken via participaties bestaan uit deelnemingen in maatschappijen die beleggen in onroerende zaken. Deze worden gewaardeerd op het aandeel van BPFWB in het eigen vermogen van de betrokken maatschappij.
- Aandelen worden gewaardeerd tegen marktwaarde per balansdatum. De participaties in aandelenfondsen worden opgenomen tegen intrinsieke waarde.
- Obligaties worden gewaardeerd tegen marktwaarde per balansdatum verhoogd met de lopende rente. De participaties in obligatiefondsen worden opgenomen tegen intrinsieke waarden.
- Hypotheken worden gewaardeerd op basis van discounted cash flow met een disconteringsvoet die aansluit bij de hypotheekrente
- Derivaten bestaan uit uitstaande valutatermijntransacties die worden gebruikt ter afdekking van het valutarisico. Deze worden gewaardeerd op marktwaarde.

Eventuele aandelen en obligaties in vreemde valuta worden omgerekend naar de koers per balansdatum. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde koersresultaten worden ten gunste dan wel ten laste van het resultaat gebracht.

Voorziening Pensioenverplichtingen (VPV)

De VPV is de op basis van actuariële grondslagen berekende contante waarde van de pensioenaanspraken, waarop per balansdatum op grond van het reglement rechten zijn verkregen. De eventuele indexering van de verplichting per 1 januari volgend op de balansdatum is daarin opgenomen. Voor de actuariële grondslagen en de berekeningswijze van de VPV verwijzen wij naar hetgeen is opgenomen onder 3.2 van deze nota.

Vlottende activa, Kortlopende schulden en Liquide middelen

De vlottende actieve, kortlopende schulden en de liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde waarbij voor vorderingen geldt dat dit is geschied onder aftrek van een eventuele voorziening voor oninbaarheid.

3.4 Premiebeleid

De premie is (naast het resultaat op beleggingen) de belangrijkste bron voor de financiering van pensioenaanspraken.

Voor nieuwe aanspraken is een kostendekkende premie verschuldigd als bedoeld in artikel 128 Pensioenwet.

De kostendekkende premie bevat

- a) de jaarinkoop voor ouderdoms- en partnerpensioen, alsmede de te vormen spaarkapitalen in het kader van de spaarpensioenregeling en de overgangsregeling;
- b) de premies voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico;
- c) kostenopslagen;

d) solvabiliteitsopslag

De kostenopslagen bestaan uit de opslagen voor toekomstige en jaarlijkse uitvoeringskosten. De hoogte van deze opslagen staan vermeld in bijlage 1.

De solvabiliteitsopslag zorgt ervoor dat door de inkoop van de nieuwe aanspraken de dekkingsgraad op het benodigde peil (vereist eigen vermogen) blijft / komt.

De kostendeekkende premie wordt gedempt door bij de berekening een 5-jaars voortschrijdend gemiddelde te hanteren van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Er is door sociale partners geen maximale premie vastgesteld. BPFWB heeft als beleid dat geen premiekorting wordt verleend.

De vastgestelde (verschuldigde) premie wordt jaarlijks getoetst op kostendeekkendheid. Hierbij wordt 30 september van het voorgaande jaar als toetsingsmoment gehanteerd (premie 2019 wordt getoetst naar de situatie per 30 september 2018, het moment van vaststelling van de premie).

Een (aangesloten) werkgever is verantwoordelijk voor het verstrekken van de juiste gegevens die nodig zijn om de pensioenregeling uit te kunnen voeren en derhalve ook om een juiste afdracht van de premie te kunnen vaststellen. Door Centric wordt (mede ten behoeve van BPFWB) aan werkgevers een methodiek aangeboden die de periodieke aanlevering van de juiste gegevens door de werkgever ondersteunt.

De opzet van het systeem is zodanig dat de werkgever in periodes van 4 weken of maandelijks de basisgegevens voor de toekenning van rechten aan de individuele deelnemers elektronisch aan BPFWB verstrekt en daarmee zelf de premie berekent die hij is verschuldigd aan BPFWB. Hierop vinden controles plaats door BPFWB. De werkgever dient binnen 3 weken na aanlevering van de gegevens de verschuldigde premie te hebben betaald. Bij uitblijven van betaling wordt de inning van de premie in beginsel uit handen gegeven en is de debiteur de wettelijke rente verschuldigd. In de vergadering van het bestuur worden eventuele debiteuren en de genomen acties besproken.

Ieder jaar wordt door BPFWB een aantal looncontroles uitgevoerd bij werkgevers. Bij de selectie van werkgevers waar een looncontrole plaats moet vinden worden de volgende aspecten meegewogen: het risico op wanbetaling, het aantal fouten geconstateerd bij die werkgever en wanneer de laatste looncontrole heeft plaatsgevonden. De looncontroles zijn uitbesteed aan een extern, daarin gespecialiseerd, bureau.

Een samenvatting van de rapportage van de looncontroles wordt besproken in het bestuur.

3.5 Toeslagen- en kortingenbeleid

Toeslagenbeleid

BPFWB kent een toeslagenbeleid met een voorwaardelijk karakter.

Deze voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit de eventuele overrendementen die BPFWB behaalt. De premie bevat geen opslag voor toeslagverlening en evenmin heeft BPFWB geld gereserveerd ten behoeve van de opslagverlening.

Er wordt naar gestreefd om de pensioenaanspraken van de deelnemers, gewezen deelnemers en de pensioenrechten jaarlijks te verhogen conform de loonstijging cao waterbouw.

Onder 'loonstijging cao waterbouw' wordt in dat kader verstaan de procentuele stijging van het loon in de CAO Waterbouw in de periode van 30 december van het vorige boekjaar tot 30 december van het boekjaar met een maximum van 5%

De toeslag wordt door het bestuur toegekend indien het verlenen van een toeslag volgens de wet- en regelgeving mag en in de mate waarin dit volgens die normen mag. Dit betekent dat toeslagverlening plaats kan vinden als BPFWB beschikt over een beleidsdekkingsgraad van tenminste 110% en de toeslag voldoet aan het wettelijke vereiste (artikel 137 PW) van toekomstbestendigheid.

Tussen 110% - 128,9% kan het bestuur besluiten om gedeeltelijke toeslagverlening toe te kennen. Vanaf 128,9% vindt volledige toeslagverlening plaats.

Indien in voorgaande jaren een toeslag niet of niet volledig is toegekend zal deze alsnog worden toegekend indien de beleidsdekkingsgraad van BPFWB dit op basis van de wettelijke regels mogelijk maakt (inhaaltoeslag). Dit beleid geldt eerst vanaf 1 januari 2015 en dat betekent dat eerst een eventueel gemiste toeslag over 2015 kan worden ingehaald.

De vaststelling of en in welke mate een toeslag kan worden verleend vindt plaats in april van het jaar volgend op het jaar waarop de toeslag betrekking heeft. Op die manier kan bij de vaststelling rekening worden gehouden met de definitief vastgestelde beleidsdekkingsgraad per 31 december van het voorgaande jaar.

Indien in april wordt besloten tot het verlenen van een toeslag, wordt deze verleend met terugwerkende kracht naar 1 januari van het jaar over de op 1 januari bestaande aanspraken.

Kortingenbeleid

Een eventueel noodzakelijke korting op grond van artikel 140 PW (6 jaar achtereenvolgend een beleidsdekkingsgraad beneden de minimaal vereiste dekkingsgraad) wordt uitgesmeerd over maximaal de in het herstelplan gehanteerde termijn (maximaal 10 jaar). BPFWB heeft nog geen beleid vastgesteld voor de wijze waarop kortingen worden toegepast en op welke wijze wordt rekening gehouden met evenwichtige belangen van alle groepen (gewezen) deelnemers.

Daarnaast is een korting noodzakelijk op grond van artikel 138 PW wanneer BPFWB op grond van de beleidsdekkingsgraad op 31 december van een jaar niet binnen 10 jaar het vereist eigen vermogen kan halen op grond van het herstelplan. De korting wordt uitgesmeerd over maximaal de in het herstelplan gehanteerde termijn (maximaal 10 jaar).

BPFWB heeft nog geen beleid vastgesteld ten aanzien van het eventueel inhalen van kortingen, mede gelet op het feit dat (nog) geen sprake is geweest van kortingen bij BPFWB.

3.6 Minimaal vereist eigen vermogen en vereist eigen vermogen

Het minimaal vereist eigen vermogen (conform artikel 11 Besluit FTK) en het vereist eigen vermogen (conform artikel 12 Besluit FTK) worden uitgedrukt in een percentage van de VPV. BPFWB

Het minimaal vereist eigen vermogen bestaat uit de volgende elementen:

- Vermogen voor het te lopen beleggingsrisico: 4% van de Technische Voorzieningen
- Vermogen voor het risico bij overlijden: 0,3% van het aanwezige risicokapitaal bij overlijden
- Vermogen voor het risico van arbeidsongeschiktheid: hoogste bedrag van 18% (tot € 50 miljoen en 16% boven € 50 miljoen) premie arbeidsongeschiktheid en 26% arbeidsongeschiktheidsschades (tot € 35 miljoen en 23% boven € 35 miljoen).

Het vereist eigen vermogen is het vermogen dat behoort bij de evenwichtssituatie van het pensioenfonds. Het vereist eigen vermogen is gelijk aan de technische voorzieningen verhoogd met een opslag.

Voor de berekening van het vereist eigen vermogen hanteert BPFWB het standaardmodel van DNB waarin rekening wordt gehouden met:

- a) het renterisico;
- b) het aandelen- en vastgoedrisico;
- c) het valutarisico;
- d) het grondstoffenrisico;
- e) het kredietrisico;
- f) het verzekeringstechnisch risico;
- g) het liquiditeitsrisico;
- h) het concentratierisico;
- i) het operationeel risico;
- j) het actief beheer.

4. Beleggingsbeleid

4.1 Doelstelling beleggingsbeleid

Doelstelling van het beleggingsbeleid is de toevertrouwde middelen zo goed mogelijk te beleggen. Dit met in achtname van de na overleg met sociale partners en fondsorganen bepaalde risicohouding binnen de grenzen van de prudent person regel. Hierbij spelen veiligheid, kwaliteit, risicodiversificatie, duurzaamheid en maatschappelijke acceptatie een belangrijke rol.

Uitgangspunt bij het vaststellen van de beleggingsportefeuille zijn de aard en omvang van de verplichtingen, het gewenste risicoprofiel en de eisen die voortvloeien uit de pensioenwetgeving.

Voor het pensioenfonds is de primaire doelstelling: het zorgen voor een goed en betrouwbaar pensioen voor zijn deelnemers tegen een betaalbare premie.

Het is onze visie dat daar waar verantwoord beleggen bijdraagt aan deze langetermijn doelstelling het opnemen van verantwoord beleggen in ons beleggingsbeleid onderdeel is van onze fiduciaire verantwoordelijkheid.

4.2 Organisatie beleggingen

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het strategisch beleggingsbeleid.

Daaronder wordt onder meer verstaan:

- de organisatie van het beleggingsproces;
- het vaststellen van het risicoprofiel;
- de strategische allocatie en bijbehorende bandbreedtes;
- de keuze van benchmarks;
- de bewaking van het beleggingsproces.

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleggingsbeleid.

Daaronder wordt onder meer verstaan:

- implementatie en uitvoering beleggingsbeleid;
- formulering beleggingsmanda(a)t(en);
- selectie vermogensbeheerder(s);
- implementatie beleggingsfonds(en);
- monitoring vermogensbeheer;
- regelmatige evaluatie correcte uitvoering door vermogensbeheerders.

Beleggingsadviescommissie

De Beleggingsadviescommissie (BAC) heeft een adviserende rol inzake het strategisch beleggingsbeleid, eventuele korte termijn beleggingsallocatie en, desgevraagd door het bestuur, monitoring ten behoeve van het bestuur. Daarnaast kan zij naar inzicht van het bestuur worden geraadpleegd op specifieke uitvoeringsvraagstukken.

De BAC vergadert hiertoe zo vaak als nodig wordt geacht maar tenminste tweemaal per jaar met het volledige bestuur en directie.

Vermogensbeheerders

Er kunnen externe vermogensfondsen worden gecontracteerd voor de uitvoering van het in het Beleggingsbeleid vastgelegde beleid. Elke vermogensbeheerder is vrij om binnen de in het betreffende beleggingsfonds geformuleerde richtlijnen c.q. randvoorwaarden te beleggen. Er wordt getoetst of de aangestelde vermogensbeheerders zich houden aan de overeengekomen richtlijnen c.q. randvoorwaarden. Er wordt periodiek beoordeeld of zij voldoen aan alle gestelde eisen.

Per 1 januari 2019 is BMO aangesteld voor het beheer van de vastrentende waarden portefeuille voor de afdekking van het renterisico. Daarnaast doet BMO ook de beleggingsadministratie en de performance en risicometing.

Custodian

De custodian is verantwoordelijk voor het bewaren van de stukken van de interne portefeuille en het administreren van deze beleggingen.

4.3 Investment beliefs

In 2017 zijn een update van de investment beliefs gemaakt. Bij het vaststellen van het beleggingsbeleid baseert BPFWB zich op onderstaande investment beliefs:

1. *Integraal balansmanagement vormt de basis van het beleggingsbeleid*

Het beleggingsbeleid dient zowel de nominale verplichtingen als de toeslagambitie te reflecteren.

Naast het zorgdragen voor nominale zekerheid heeft het pensioenfonds de ambitie om de koopkracht van de (toekomstige) uitkeringen te behouden. Een samenstel van verschillende beleggingscategorieën kan deze ambitie doen realiseren.

2. *BPFWB is een lange termijn belegger*

Als pensioenfonds met langjarige verplichtingen hebben wij de voorkeur voor een beleggingsstrategie met een lange termijn focus. De strategische verdeling bepaalt het rendement. De kern van het beleggingsbeleid betreft dan ook de ALM-analyse en de daaruit voortvloeiende strategische allocatie, waar binnen de bandbreedte in beperkte mate van kan worden afgeweken.

3. *Het nemen van risico op financiële markten wordt beloond*

BPFWB neemt alleen risico's wanneer het verwacht dat de nettorendement-risicoverhouding van de portefeuille verbetert en de kans op realiseren van de doelstelling toeneemt.

4. *Diversificatie zorgt voor spreiding van het beleggingsrisico*

Het bestuur streeft altijd diversificatie na. Dit effect treedt op wanneer beleggingen niet gelijktijdig stijgen en dalen. Door dit effect is het mogelijk een deel van de portefeuille met meer risico te beleggen, zonder dat het totale risico recht evenredig toeneemt. Het minimale strategisch gewicht voor een assetcategorie is circa 5% bij aanvang.

5. *Passief tenzij*

BPFWB belegt passief, vanuit de gedachte dat financiële markten in de regel efficiënt zijn. Hierbij dient onderscheid te worden gemaakt tussen de ontwikkelde markten en de emerging markets.

Op lange termijn verslaan van de markt is in veel markten een moeilijke zaak is, en omdat actief beheer duurder is dan passief beheer, geldt als default voor het beleggingsbeleid passief beheer. Er kunnen echter situaties zijn waarbij passief beleggen niet tot de mogelijkheden behoort vanwege het gebrek aan kwalitatief goede belegbare passieve alternatieven om tot de gewenste portefeuillesamenstelling (duration en landenrisico) te komen.

Daarnaast geldt dat in sommige omstandigheden passieve alternatieven inherent risicovoller kunnen zijn. In dat soort situaties kan actief beheer de voorkeur verdienen.

6. *Voor illiquide beleggingen dient een risicopremie te worden ontvangen*

Het pensioenfonds kan, teneinde additioneel rendement in de vorm van een risicopremie te behalen, een deel van het vermogen beleggen in vastgoed, mits een risicopremie wordt ontvangen en de liquiditeit niet in het gedrang komt.

7. *Het nemen van valutarisico wordt op lange termijn niet beloond*

Valutarisico wordt grotendeels afgedekt, waarbij tegenover elkaar kunnen worden afgewogen kosten, beheersbaarheid en beslag op het risicobudget.

8. *Maatschappelijk verantwoord beleggen draagt bij aan een verbetering van het rendementsrisicoprofiel van de beleggingsportefeuille*

Het pensioenfonds heeft de visie dat bedrijven, die voldoende aandacht besteden aan milieu, sociale omstandigheden en goed bestuur, op langere termijn een beter rendement laten zien dan bedrijven, die hier niet bewust mee omgaan. Maatschappelijk verantwoord beleggen is een vorm van risicomangement.

9. *Het beleggingsbeleid is eenvoudig en uitlegbaar*

Wij beleggen alleen in beleggingscategorieën die we begrijpen en kunnen uitleggen. Daarnaast dient de informatie beschikbaar te zijn.

10. *Governance*

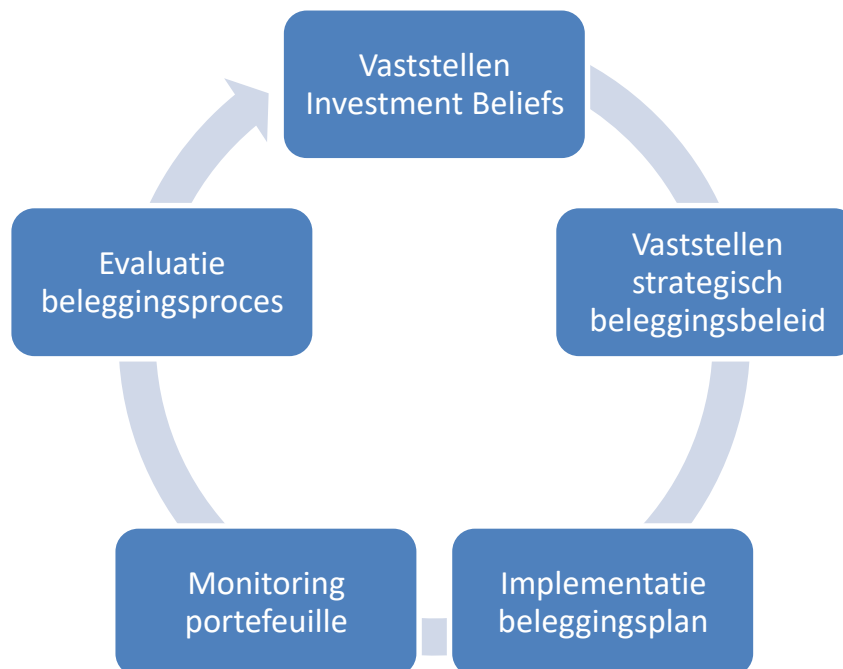
Een toegesneden organisatie en beheerst beleggingsproces zijn voorwaarden voor een succesvol beleggingsbeleid.

11. *Kostenstructuur*

Het bestuur streeft er naar om producten met een beperkte kostenstructuur in de portefeuille op te nemen, omdat dit bijdraagt aan het pensioenresultaat en het vertrouwen.

4.4 Beleggingscyclus

Het beleggingsproces dat het pensioenfonds hanteert ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

Stap 1 Vaststellen investment beliefs

In de eerste stap van het beleggingsproces worden de belangrijkste uitgangspunten voor het beleggingsbeleid vastgesteld, te weten de risicohouding en de investment beliefs. Daarnaast wordt per individuele beleggingscategorie een investment case opgesteld waarin het product, de doelstelling/rendementsverwachting, de risico's die daarmee gepaard gaan en de beleggingsrichtlijnen beschreven zijn. Er zal een evaluatie plaatsvinden minimaal om de drie jaar.

Stap 2 Vaststellen strategisch beleggingsbeleid

In de tweede stap van het beleggingsproces wordt het strategisch beleggingsbeleid vastgesteld. Het beleid bestaat naast het strategisch kader ook uit de uitkomsten van de ALM studie en de uitgangspunten van het risicobeleid. Het uiteindelijke product van de ALM-studie is een strategische beleggingsportefeuille, bestaande uit een strategische allocatie naar beleggingscategorieën binnen de vastgestelde risicohouding, investment beliefs en investment cases. Daarbij is sprake van een verdeling naar hoofdcategorieën (aandelen,

vastrentende waarden en onroerend goed) en een verdeling in subcategorieën. Deze portefeuille en de samenstelling van de huidige en toekomstige verplichtingen vormt de basis voor het risicobudget.

De bestuur heeft, ter beoordeling van de ALM uitkomsten, de volgende kwantitatieve uitgangspunten geformuleerd die het ambitie- en gewenste risicoprofiel van BPFWB het beste vertalen:

De pensioenen moeten naar verwachting over een periode van 15 jaar gemiddeld minimaal 90% van hun koopkracht behouden;

De kans dat de pensioenen moeten worden gekort mag maximaal 2,5% bedragen met aanvaarding dat die korting dan meer dan 10% kan zijn. Deze korting wordt uitgesmeerd over een periode van 10 jaar, waarbij jaarlijks zal worden beoordeeld of de korting nog toegepast dient te worden.

Geaccepteerd wordt dat deze ambities niet op ieder moment haalbaar zijn. Zo zal bij lagere dekkingsgraden de kans op korten hoger zijn dan de geformuleerde ambitie.

In de reglementen is opgenomen dat de pensioenrechten en -aanspraken in principe zodanig verminderd kunnen worden ('korten') dat de nominale dekkingsgraad na korten - rekening houdend met het verwachte overrendement op de beleggingen, het resultaat op premies en uitkeringen - zich na 10 jaar weer op het niveau van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) bevindt.

Dit getal wordt door een extern bureau berekend.

Elk jaar dient er een beleggingsplan opgesteld worden. Elk jaar resulteert het proces van portefeuilleconstructie in een normportefeuille die wordt opgenomen en beschreven in het jaarlijkse beleggingsplan.

Stap 3 Implementatie beleggingsplan

De volgende stap is om het beleggingsplan te implementeren en de uitvoering hiervoor te regelen. Het bestuur maakt de keuze of ten aanzien van een bepaalde asset(sub)categorie een beleggingsmandaat wordt gegeven op basis van actief of passief beheer zoals in de investment beliefs en investment case omschreven. Het mandaat kan bestaan uit participaties in een bestaand (beursgenoteerd c.q. niet-beursgenoteerd) beleggingsfonds.

Het proces om te komen tot een keuze voor een vermogensbeheerder is beschreven in het Uitbestedingsbeleid .

Per geval wordt bekeken of en op welke wijze bij een wisseling van vermogensbeheerder transitie management moet worden toegepast.

De kerndoelstellingen van transitie management zijn:

- Risicobeheersing;
- Kostenreductie;
- Operationele efficiëntie;
- Transparantie.

Een transitie manager begeleidt het gehele transitieproces, van 'pre-trade' tot en met de settlement van de laatste order, afsluitend met een 'post-trade' analyse.

Stap 4 Monitoring portefeuille

Na de implementatie vindt monitoring plaats. De richtlijnen zoals opgenomen in het beleggingsplan en de afspraken met de managers worden gecontroleerd door het bestuur en de vermogensbeheerder(s). Gedurende het jaar vindt, binnen de geldende beleidskaders, bijsturing in de vorm van portefeuilleaanpassingen plaats.

Stap 5 Evaluatie beleggingsproces

In de vijfde stap worden de verschillende stappen van het beleggingsproces geëvalueerd. De evaluatie van stap 1 en 2 vindt in principe elke drie jaar plaats. Voor de overige stappen geldt een jaarlijkse evaluatie.

4.5 Risicomanagement

In alle fasen van het beleggingsproces is er sprake van risico's die gemanaged dienen te worden. Daarnaast is er in de beleggingsportefeuille sprake van verschillende soorten risico's. Voor de verschillende stappen van het beleggingsproces zijn risico's geïdentificeerd waarvoor, na inschatting van de waarschijnlijkheid en omvang, bijbehorende beheersmaatregelen zijn vastgesteld. Op basis van monitoring en periodieke verslaglegging wordt aan het gehele bestuur gerapporteerd over risicomanagement.

Het risicomanagement is het aandachtgebied van twee daarvoor aangewezen bestuursleden.

Een beschrijving van de inrichting van het risicomanagement(proces) treft u aan onder 2.3 van deze ABTN. Daar wordt ook ingegaan op de specifieke risico's (zowel financiële als niet-financiële risico's) en hoe deze worden beheerst.

4.6 Strategische allocatie

Het bestuur laat in principe elke drie jaar een op Asset Liability Management (ALM) gebaseerde studie uitvoeren als basis voor het vaststellen van het strategisch beleggingsbeleid.

Hieronder wordt het strategische beleggingsbeleid weergegeven:

Uit de in november 2017 uitgevoerde ALM-studie, die in samenwerking met Sprenkels & Verschuren is verricht, resulteerde de volgende strategische beleggingsportefeuille.

Beleggingscategorie	Strategische assetallocatie
Aandelen	40%
- Ontwikkelde markten	36%
- Opkomende landen	4%
Vastrentende waarden	50%

- Staatsobligaties	17,5%
- Credits	25,0%
- Woninghypotheken	7,5%
- High Yield	0,0%
Onroerend goed (leverage < 40%)	10,0%
Liquiditeiten	0,0%

4.7 Rente-afdeckingsbeleid

Het bestuur hanteert als uitgangspunt dat rentestanden zich bewegen rond een lange termijn gemiddelde (mean reversion).

Om te voorkomen dat, in een situatie waarin de actuele rente lager is dan het lange termijn gemiddelde een verwachte toename van de dekkingsgraad uit hoofde van stijging van de rente, grotendeels wordt teniet gedaan door de mate van rente-afdekking (en omgekeerd), heeft het bestuur besloten tot een dynamische rente-afdeckingsstrategie.

Op basis van de ALM-studie van november 2017 heeft het bestuur besloten tot het hanteren van een dynamische rente-afdeckingsstrategie.

Hierbij wordt de volgende staffel gehanteerd

UFR	Afdekking
< 1,0%	12,5%
1,0% - 2,0%	25,0%
2,0% - 2,5%	37,5%
2,5% - 3,0%	50,0%
3,0% - 3,5%	62,5%
3,5% - 4,0%	75,0%
>4,0%	87,5%

In het document Beleggingsbeleid wordt uitgebreid ingegaan op elementen van deze rente-afdekking.

De uitgangspunten voor de bepaling van deze dynamische rente-afdeckingsstrategie zijn:

- 20-jarige swaprente
- Afdekking op basis van de UFR-rente
- Bandbreedte voor aanpassing rente-afdekking: zie tabel hiervoor
- Per kwartaal aanpassen van de rente-hedge
- Niet automatisch aanpassen van de rente-hedge als deze zich bevindt binnen een bandbreedte van 5 procentpunten.
- Realisatie van de aanpassing van de rente-afdekking > 50% middels een swaps-overlay mogelijk (indien het niet meer mogelijk is via de obligatie portefeuille).

Het bestuur heeft besloten bij het huidige renteniveau te sturen op een rente-afdekking van 25%, zonder zeer frequent de afdekking aan te passen. Het bestuur heeft een bandbreedte geformuleerd voor de rente-afdekking bij de huidige rentestand van 20 – 30%.

Het bestuur beoordeelt periodiek – na uitvoering van een ALM-studie – of de rente-afdekking binnen de gekozen bandbreedte aangepast dient te worden, waarbij de actuele rentestand, de dekkingsgraad en economische vooruitzichten in ogenschouw worden genomen.

Voor het realiseren voor een rente-afdekking worden tot een afdekking van 50% (langlopende) staatsobligaties, bedrijfsobligaties en woninghypotheken aangehouden. Boven deze grens kan het bestuur besluiten tot het overgaan op afdekking middels rentederivaten. Elk kwartaal wordt middels een rapportage van Sprenkels & Verschuren de feitelijke rente-afdekking (ex-ante en ex-post) afgezet tegen de verplichtingen.

Deze rapportage en de risicorapportage worden door het bestuur beoordeeld. Het bestuur besluit op basis hiervan of de rente-afdekking aangepast moet worden, rekening houdend met de strategie, de marktomstandigheden en de dekkingsgraad.

Voor de toetsing van de vastrentende portefeuille is de verplichtingenstructuur leidend. Dit houdt in dat deze portefeuille niet primair wordt getoetst aan een benchmark. Door de momenteel relatief lage rente-afdekking (25%) is de invloed van de afwijkingen ten opzichte van de curve niet van grote invloed; om deze reden is geen beleid om de curve te volgen qua afdekking. Het bestuur monitort frequent het resultaat als gevolg van het afwijken van de curve.

4.8 Valuta beleid

De vastrentende waarden portefeuille bestaat voornamelijk uit Euro beleggingen.

De aandelenportefeuille wordt voor het grootste gedeelte afgedekt. De afdekking van de vreemde valuta's van de ontwikkelde markten geschiedt bij de fondsenbeheerder voor 75% middels een combinatie van gehedgde en ongehedgde subfondsen, voor het high yield wordt de exposure in US-dollar intern afgedekt middels valutatermijncontracten.

De valuta uit de Emerging Markets worden niet afgedekt. De reden hiervoor is enerzijds een praktische: de belangen in de individuele valuta zijn relatief klein en het afdekken is relatief duur. Anderzijds betreffen dit landen, die in opkomst zijn en waarvan verwacht mag worden dat in lijn met de opgang van de economie in deze landen ook de valuta zal appreciëren ten opzichte van de euro

4.9 Gebruik derivaten

Derivaten vormen, als afgeleide beleggingsinstrumenten, geen aparte beleggingscategorie. De vermogensbeheerder bij een beleggingsfonds mag van derivaten gebruik maken voor zover dit past binnen het beleggingsbeleid en binnen de gestelde beleggingsrestricties.

4.10 Resultaatmeting en rapportage

Portefeuille gegevens

De beleggingsadministratie wordt vanaf 1 januari 2019 door BMO uitgevoerd. Daarnaast is de performance en risicometing ook bij BMO uitbesteed. BMO levert per maand en kwartaal rapportages op.

In elke vergadering van het bestuur wordt een door BMO vervaardigde uitgebreide en gedetailleerde rapportage en analyse van de rendementen per vermogensbeheerder over het afgelopen kwartaal besproken.

4.11 Selectie en monitoring

Selectie van vermogensbeheerders

De procesgang rondom het selecteren van externe vermogensbeheerders is vastgelegd in het document Uitbestedingsbeleid vermogensbeheer.

Monitoring van beheerders

Er is een raamwerk opgezet t.b.v. de monitoring van beleggingsmandaten en vermogensbeheerders. Met behulp van dit monitoring raamwerk wordt elk kwartaal de beleggingsportefeuille geëvalueerd. Eenmaal per jaar wordt een evaluatiegesprek gevoerd met de externe vermogensbeheerders en custodian. Hierbij komen de volgende aspecten aan de orde:

- Behaalde rendementen ten opzichte van de benchmark;
- Kosten;
- Security lending;
- ISAE-rapportages;
- Integriteitsbeleid.

4.12 Kosten beheer beleggingsportefeuille

De belangrijkste kosten van het beheer van de beleggingsportefeuille zijn:

- de kosten van het bestuur en de uitvoeringsorganisatie;
- de kosten van vermogensbeheer;
- de kosten van transacties;
- de kosten van de custodian;
- de kosten van de externe performance- en monitoring specialist.

Elk jaar worden deze kosten gerapporteerd aan het bestuur en de BAC. In het jaarverslag worden de kosten vermogensbeheer conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie uitgesplitst.

4.13 Securities lending

Het bestuur heeft als uitgangspunt dat niet actief wordt meegewerkt aan het uitlenen van door BPFWB gehouden aandelen en obligaties.

Van de intern gehouden vastrentende portefeuille worden geen stukken uitgeleend.

Bij de selectie van beleggingsfondsen wordt rekening gehouden met het securities lending beleid van de fondsmanager.

4.14 Prudent person

Volgens artikel 135 PW moeten pensioenfondsen een beleggingsbeleid voeren in overeenstemming met de prudent-person regel en moeten daarbij de volgende uitgangspunten in acht genomen worden:

- de waarden worden belegd in het belang van de aanspraak- en pensioengerechtigden;
- de beleggingen in een bij BPFWB aangesloten werkgevers worden tot een bepaald niveau beperkt;
- de beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

Jaarlijks beoordeelt de waarmede actuaris of aan deze voorwaarden is voldaan. In de overige subonderdelen van het Beleggingsbeleid zijn verschillende aspecten van prudent-person nader uitgewerkt, zoals risicohouding en ALM-studie, governance, beleggingsportefeuille en –richtlijnen en derivaten.

4.15 Verantwoord beleggen

Het bestuur onderschrijft het belang van duurzaam beleggen. Dit komt naar voren in het beleggingsbeleid. Het financiële belang van de deelnemer voorop blijft bestaan, waarbij BPFWB van mening is, dat financieel en maatschappelijk rendement goed samen kunnen gaan.

Het bestuur verwacht dat de bedrijven en fondsen, die handelen in lijn met de richtlijnen voor verantwoord ondernemen van de Verenigde Naties (Global Compact), op lange termijn extra rendement opleveren. Hierbij gaat het om fundamentele mensenrechten, arbeidsrechten, het tegengaan van corruptie en milieumaatregelen. Ook is van belang dat de bedrijven en fondsen worden bestuurd op basis van de zogenoemde ESG-factoren: environment, social en governance

Duurzaam beleggen kan middels verschillende methodes bereikt worden, zoals engagement, uitsluitingen van ondernemingen, of insluitingen van best-in-class ondernemingen.

Alhoewel BPFWB belegt op een passieve wijze in index-fondsen is engagement mogelijk indien de vermogensbeheerder een groot belang in de betreffende ondernemingen heeft. Zowel het aangaan van gesprekken met de ondernemingsleiding als het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen behoort tot engagement en kan worden bereikt door het beleggen in fondsen van grote omvang, zoals de aandelenfondsen van Vanguard.

Uitsluitingen hebben betrekking op ondernemingen, die direct betrokken zijn bij antipersoonlandmijnen, clusterbommen, chemische of biologische wapens of kernwapens, die in strijd met het Non-profileratieverdrag worden vervaardigd.

Momenteel is het grootste deel van de aandelenportefeuille, te weten de ontwikkelde markten portefeuille, belegd in een Socially Responsible Investing- fonds van Vanguard. Voor de samenstelling van de intern gehouden vastrentende waarden worden de uitsluitingen van het Vanguard-fonds gevolgd.

De fiduciaire verantwoordelijkheid ten opzichte van de deelnemers staat ook bij het beleggen van BPFWB centraal. Het voor de deelnemers beschikbaar gestelde vermogen moet op een verantwoorde wijze worden belegd. BPFWB heeft het IMVO-Convenant ondertekend.

5. Financiële sturingsmiddelen

5.1 Sturingsmiddelen

De volgende situaties kunnen naar het oordeel van het bestuur leiden tot situaties die als financiële crisissituatie kunnen worden aangemerkt:

Een stijging van de technische voorziening (TV) zonder dat hier een gelijke stijging van de beleggingen tegenover staat, zoals:

- een (langdurige) lage rente waarmee de TV gewaardeerd dient te worden;
 - een wijziging van de (voorgeschreven) methodiek van vaststelling van de TV, zoals bijvoorbeeld de UFR-methodiek;
 - een verhoging van de TV door verzwaring van de grondslagen voor bijvoorbeeld sterfte, arbeidsongeschiktheid of toekomstige uitvoeringskosten.
- Een daling van de waarde van de beleggingen bijvoorbeeld door:
 - een daling van de beurskoersen van aandelen;
 - andere daling van waarde van beleggingen, onder invloed van valuta-, krediet- of marktrisico.

De middelen die het bestuur dan ten dienste staan om de situatie te verbeteren zijn:

- het na en in overleg met sociale partners verhogen van de premie;
- indien de beleidsdekkingsgraad een zodanig laag niveau bereikt dat zonder nadere maatregelen BPFWB niet binnen een periode van 10 jaar het vereist eigen vermogen kan bereiken of indien de beleidsdekkingsgraad gedurende 5 achtereenvolgende jaren onder 104,3% eindigt, zal een korting worden toegepast op de reeds opgebouwde aanspraken. Een degelijke korting zal daarbij worden uitgesmeerd over een periode van 10 jaar.

De toepassing van deze maatregelen zal alsdan worden vastgelegd in een door BPFWB vast te stellen en bij DNB in te dienen herstelplan. In dat herstelplan zal BPFWB in principe uitgaan van de maximale toegestane hersteltermijn om de gevolgen van die maatregelen voor de deelnemers te beperken.

5.2 Financieel crisisplan

BPFWB heeft een financieel crisisplan vastgesteld. Dit plan beschrijft het plan dat BPFWB in uitvoering neemt als sprake is van een financiële crisissituatie. Dit crisisplan maakt onderdeel uit van de ABTN en is integraal opgenomen in bijlage 2 van deze ABTN.

5.3 Vaststelling en ondertekening

Het bepaalde in deze ABTN is door het bestuur vastgesteld op 9 december 2019 en wordt geacht te zijn ingegaan op 1 januari 2019.

6. Bijlagen

Bij de ABTN zijn de volgende bijlagen, die deel uitmaken van deze ABTN, gevoegd.

BIJLAGE 1: Overzicht grondslagen berekening technische voorzieningen

BIJLAGE 2: Financieel Crisisplan

BIJLAGE 1 Actuariële grondslagen

Bedrijfstakpensioenfonds Waterbouw

Overzicht actuariële grondslagen

Overlevingskansen	AG Prognosetafel 2018
Ervaringssterfte (correctiefactoren)	Zie tabel 1
Leeftijdsvaststelling	De leeftijd van de (gewezen) deelnemer wordt vastgesteld uitgaande van een geboortedatum gelijk aan 1 juli van het geboortjaar
Gehuwdheidsfrequenties	Voor actieve deelnemers en slapers wordt voor het uitgesteld partnerpensioen uitgegaan van de gehuwdheidsfrequenties als gepubliceerd bij de AG overlevingstafels over de waarnemingsperiode 1980-1985. Voor uitruilbaar partnerpensioen is de gehuwdheidsfrequentie vanaf leeftijd 65 gelijk aan 1.
Leeftijdsverschil man - vrouw	3 jaar
Rekenrente	De door DNB gepubliceerde RTS voor pensioenfondsen
Opslag uitgesteld wezenpensioen	Voor wezenpensioen wordt het uitgesteld partnerpensioen voor actieven en slapers verhoogd met een opslag van 3%
Ingegaan wezenpensioen	Voor ingegaan wezenpensioen worden de overlevingskansen op 1 gesteld
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Voor arbeidsongeschikten wordt de toekomstige pensioenbouw voor 100% in de technische voorziening opgenomen. In de premie wordt voor de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid een opslag van 0,2% van de premiegrondslag voor de basisregeling opgenomen.
Toekomstige uitvoeringskosten	Voor toekomstige uitvoeringskosten wordt een opslag van 2,4% op de netto premie en in de technische voorzieningen opgenomen.

Jaarlijkse uitvoeringskosten	Voor jaarlijkse uitvoeringskosten wordt 5,14% van de reglementaire doorsneepremie en 5% van de ontvangen premie voor de spaarpensioenregeling beschikbaar gesteld.
Herverzekerde pensioenaanspraken	De technische voorziening wordt vastgesteld op bovenstaande grondslagen maar zonder excassokosten
Sexeneutrale factoren	Voor de keuzemogelijkheden worden sexeneutrale factoren vastgesteld waarbij een verhouding tussen mannen en vrouwen is verondersteld.

Tabel 1: Ervaringssterfte (correctiefactoren)	
Tot 65 jaar	0,70
65 jaar tot 80 jaar	1,07
80 jaar tot 95 jaar	1,15
Vanaf 95 jaar	1,0

Bedrijfstakpensioenfonds Waterbouw

Financieel crisisplan 2015

Inhoud

1. Elementen crisisplan	57
2. Financiële crisissituatie	59
3. Maatregelen	60
4. Evenwichtige belangenbehartiging	60
5. Communicatie	63
6. Besluitvorming	64

1. Elementen crisisplan

In het financieel crisisplan geeft het bestuur een beschrijving van de maatregelen die BPFWB op korte termijn zou kunnen inzetten indien de dekkingsgraad zich bevindt op of zeer snel daalt naar kritische waarden waardoor het realiseren van de doelstelling van BPFWB gevaar komt.

In de ABTN zijn de doelstelling en ambitie van BPFWB omschreven als:

“BPFWB is opgericht met het doel gelden bijeen te brengen om op basis van en onder de voorwaarden als in de reglementen nader is bepaald, aan (gewezen) deelnemers en hun nagelaten betrekkingen pensioenen of uitkeringen te verstrekken in verband met ouderdom, invaliditeit en overlijden.

BPFWB streeft ernaar om een zodanig lange termijn rendement op het vermogen te behalen dat de ambitie om de rechten en aanspraken van de gepensioneerden en gewezen deelnemers met de prijscompensatie (CBS-index alle huishoudens afgeleid van september tot september) te verhogen en de aanspraken van de actieve deelnemers te verhogen met de jaarlijkse procentuele loonstijging cao Waterbouw (30 december tot 30 december met een maximum van 5%) zoveel mogelijk kan worden waargemaakt.

Daarbij geldt tevens de ambitie dat de premie nu en in de toekomst acceptabel moet zijn en dat een behoorlijke mate van zekerheid moet worden geboden voor voldoende kapitaaldekking van de pensioenaanspraken.”

In de verdere uitwerking van het financieel crisisplan dient een aantal vraagpunten beantwoord te worden:

Financiële crisissituatie

- wanneer is sprake van een financiële crisissituatie ?
- bij welke kritische ondergrens van de dekkingsgraad kan BPFWB nog herstellen zonder dat over hoeft te worden gegaan tot het korten van pensioenrechten en -aanspraken ?

Maatregelen

- welke maatregelen staan BPFWB ter beschikking bij een crisissituatie ?
- is de inzet van deze maatregelen ook realistisch en effectief ?

Evenwichtige belangenbehartiging

- Hoe wordt bij het inzetten van deze maatregelen op evenwichtige wijze rekening gehouden met de belangen van de verschillende belanghebbenden bij BPFWB?

Communicatie

- hoe en op welke wijze wordt met belanghebbenden gecommuniceerd indien zich een financiële crisissituatie voordoet en over het financiële crisisplan in de periode dat zich nog geen crisis heeft voorgedaan.

Besluitvorming

- op welke wijze vindt de besluitvorming plaats ter uitvoering van het financieel crisisplan als zich een crisis voordoet ?

2. Financiële crisissituatie

Beschrijving financiële crisissituatie

De volgende situaties kunnen naar het oordeel van het bestuur leiden tot situaties die als financiële crisissituatie kunnen worden aangemerkt:

- Een stijging van de technische voorziening (TV) zonder dat hier een gelijke stijging van de beleggingen tegenover staat, zoals:
 - een (langdurige) lage rente waarmee de TV gewaardeerd dient te worden;
 - een wijziging van de (voorgeschreven) methodiek van vaststelling van de TV, zoals bijvoorbeeld de UFR-methodiek;
 - een verhoging van de TV door verzwaring van de grondslagen voor bijvoorbeeld sterfte, arbeidsongeschiktheid of toekomstige uitvoeringskosten.
- Een daling van de waarde van de beleggingen bijvoorbeeld door:
 - een daling van de beurskoersen van aandelen;
 - andere daling van waarde van beleggingen , onder invloed van valuta-, krediet- of marktrisico.

De actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad van BPFWB worden maandelijks vastgesteld.

Als de beleidsdekkingsgraad van BPFWB per het einde van een kalenderkwartaal onder de gestelde eisen ten aanzien van het vereist eigen vermogen is komen te liggen, meldt BPFWB dit onverwijld bij DNB. Vervolgens dient BPFWB binnen 3 maanden een concreet en haalbaar herstelplan in bij DNB waarin wordt uitgewerkt hoe BPFWB uiterlijk binnen 10 jaar weer aan de eisen ten aanzien van het vereist eigen vermogen zal voldoen.

Het bestuur beschouwt het als een crisissituatie als het eigen vermogen van BPFWB onder het niveau het minimaal vereist eigen vermogen) daalt.

De dekkingsgraad van 100% plus het MVEV is daarmee de **gevaarengrens dekkingsgraad**. Er is sprake van een ernstige crisis sprake wanneer de beleidsdekkingsgraad 5 jaar achtereenvolgend onder 100% plus het MVEV ligt.

Er is tevens sprake van een **ernstige crisis** is sprake wanneer de actuele dekkingsgraad van BPFWB 81% of lager bedraagt. Uit de recente ALM-studie (2014 met update in 2015) is gebleken dat vanaf die dekkingsgraad BPFWB niet binnen 10 jaar kan herstellen naar het vereist eigen vermogen zonder een korting op pensioenrechten en -aanspraken toe te passen.

Signaleringsgrens beleidsdekkingsgraad

De **signaleringsgrens voor de beleidsdekkingsgraad** is vastgesteld op 110%.

Wanneer de dekkingsgraad onder de signaleringsgrens daalt, is het bestuur extra alert op ontwikkelingen die de beleidsdekkingsgraad van BPFWB beïnvloeden.

Het bestuur zal dan de risico's die zijn verbonden aan de op dat moment bestaande samenstelling van de beleggingsportefeuille van BPFWB beoordelen en, in overleg met de Beleggingsadviescommissie, bespreken of en in hoeverre de beleggingsportefeuille van BPFWB moet worden aangepast om het risico dat BPFWB in een financiële crisissituatie terecht komt te verminderen.

Einde financiële crisissituatie

Een crisissituatie is beëindigd als de actuele dekkingsgraad van BPFWB gedurende drie opeenvolgende kwartalen hoger is dan 104,3%.

3. Maatregelen

Wanneer BPFWB in een financiële crisissituatie terecht komt staan BPFWB in principe (eventueel in combinatie met elkaar) de volgende maatregelen / financiële sturingsmiddelen ter beschikking:

Verhoging premie

Voor de reguliere pensioenregeling geldt xxxxx een reglementaire premie gelijk aan de gedempte kostendeckende premie. Wij verwijzen ook naar de ABTN waar het premiebeleid is beschreven.

De premie wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld na overleg met sociale partners in de sector Waterbouw.

Een tussentijdse verhoging van de premie is in theorie mogelijk. In de praktijk zal hiervoor echter overleg met CAO-partijen nodig zijn en is het te verwachten dat het besluitvormingstraject de nodige tijd zal vergen.

De effectiviteit van een verhoging van de premie is daarnaast ook zeer beperkt. De verhoging van de premie met 1%-punt leidt tot een toename van de dekkingsgraad met nog geen 0,2%-punt per jaar. Daarmee is deze maatregel niet erg effectief.

Bijstorting werkgevers

BPFWB is een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds met een jaarlijks vast te stellen premie. Er bestaat voor werkgevers dan ook geen verplichting om tot bijstorting over te gaan.

Beperken of niet toekennen toeslagen

De toeslagverlening voor zowel de actieve deelnemers als de inactieve deelnemers (slapers en gepensioneerden) is voorwaardelijk. Daarbij wordt voor de toeslagverlening van de actieve deelnemers aangesloten bij de loonontwikkeling in de sector en voor de inactieve deelnemers bij de prijsontwikkeling.

BPFWB voert een toeslagenbeleid waarbij voor de vraag of en de mate waarin een toeslag kan worden verleend wordt aangesloten bij de wettelijke regels ten aanzien van toeslagverlening. Wij verwijzen ook naar de ABTN voor een uitgebreidere beschrijving van het toeslagenbeleid.

Dit toeslagenbeleid betekent dat al voordat zich een financiële crisissituatie zich voordoet BPFWB al gestopt is met het toekennen van toeslagen. De toeslagen worden gefinancierd uit het overrendement. Door geen toeslagen te verlenen wordt dan ook het maximale jaarlijkse herstelvermogen vrijgemaakt ten behoeve van herstel. In het kader van een financiële crisissituatie zal de maatregel van het niet toekennen van toeslagen reeds zijn ingezet. Als dat nog niet het geval is bijv. omdat sprake is van een zeer snelle daling van de actuele dekkingsgraad, heeft de inzet van die maatregel als gevolg dat daarmee het jaarlijkse herstelvermogen beschikbaar komt voor herstel.

Toepassen gesplitste kortingsregeling

BPFWB kan CAO-partijen wijzen op de mogelijkheid c.q. adviseren om de opbouw van toekomstige aanspraken tijdelijk te verlagen. Het bestuur kan en zal hiertoe niet zelf overgaan maar een besluit daarover overlaten aan CAO-partijen.

Versoberen pensioenregeling

Voor het versoberen van de pensioenregeling, als een permanente aanpassing van de pensioenregeling, geldt hetzelfde als voor het toepassen van de gesplitste kortingsregeling.

Aanpassen beleggingsportefeuille

De situatie op de financiële markten, de resultaten van de beleggingen en de inschatting van de beleggingsrisico's kunnen aanleiding zijn om de beleggingsportefeuille aan te passen.

Daarbij moet rekening worden gehouden met het feit dat BPFWB het risicoprofiel niet mag vergroten indien BPFWB een herstelplan uitvoert.

BPFWB heeft een calamiteitenprocedure vastgesteld om snel te kunnen handelen bij gebeurtenissen op de financiële markten c.q. gebeurtenissen die mogelijk van invloed kunnen zijn op financiële markten.

De verwachting is niet dat dergelijke aanpassingen leiden tot een extra beleggingsrendement ten opzichte van het rendement waarvan is uitgegaan ter bepaling van het jaarlijkse herstelvermogen. De aanpassingen kunnen wellicht wel voorkomen dat een daling van het beleggingsrendement en daarmee van het jaarlijkse herstelvermogen optreedt.

Korten van pensioenrechten en –anspraken

Het korten van de pensioenrechten en –anspraken is een uiterst redmiddel dat alleen wordt toegepast als het niet anders kan. Uit de beschrijving van de voorgaande maatregelen blijkt dat er weinig andere effectieve maatregelen dan een korting zijn wanneer zich een ernstige financiële crisis voordoet.

Dit betekent dat BPFWB ook communiceert dat het mogelijk is dat op enig moment een korting van rechten en aanspraken noodzakelijk is. In de pensioenreglementen van BPFWB is reeds een kortingsbepaling opgenomen.

Als de pensioenaanspraken van alleen de actieven met 1% worden gekort, leidt dit tot een stijging van de dekkingsgraad met circa 0,4%-punt. Als de pensioenaanspraken van alleen de gewezen deelnemers worden gekort met 1% leidt dit tot een stijging van de dekkingsgraad met circa 0,1%-punt. Een korting van de pensioenrechten van alleen de gepensioneerden met 1% leidt tot een stijging van de dekkingsgraad met circa 0,5%-punt.

4. Evenwichtige belangenbehartiging

Het bestuur van BPFWB richt zich bij vervulling van zijn taak naar de belangen van alle deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, pensioengerechtigden en werkgevers en zorgt ervoor dat dezen zich door hen op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.

In het hierna volgende overzicht is opgenomen welke groep(en) belanghebbenden door een bepaalde maatregel worden getroffen.

Maatregel	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioengerechtigden	Werkgevers
Verhoging premie	X			X
Niet toekennen toeslagen	X	X	X	
Aanpassen beleggingsportefeuille				
Korten pensioenrechten en - aanspraken	X	X	X	

Korten van aanspraken leidt voor gepensioneerden tot direct koopkrachtverlies. Gelet op het feit dat de noodmaatregelen “premieverhoging” vooral actieve deelnemers (en werkgevers) raakt, vindt het bestuur dat een uniforme korting van aanspraken samen met de overige maatregelen alle stakeholders op een evenwichtige manier treffen.

5. Communicatie

Dit crisisplan zal worden opgenomen in het communicatiebeleid dat BPFWB heeft vastgesteld voor de communicatie met alle belanghebbenden bij BPFWB (en derden met belangstelling voor BPFWB).

Dit crisisplan zal op de website worden geplaatst.

Tevens publiceert BPFWB maandelijks zowel de actuele dekkingsgraad als de beleidsdekkingsgraad op de website. Zodra de signaleringsgrens of de gevarengrens wordt bereikt zoals in dit crisisplan vastgesteld, wordt hiervan melding gemaakt in het bericht over de dekkingsgraad.

Tweemaal per jaar wordt een pensioenkrant, Reflecties, uitgegeven door BPFWB. Als de dekkingsgraad in de buurt van één van de hiervoor genoemde grenzen komt zal in Reflecties hieraan aandacht worden gegeven en zal worden ingegaan op de mogelijk gevolgen voor de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Daarnaast zal BPFWB als sprake is van een ernstige crisis (actuele dekkingsgraad < 81% of 5 jaar beleidsdekkingsgraad < 104,3%) een brief zenden aan alle belanghebbenden Daarin

zal worden ingegaan wat de mogelijke (combinaties van) maatregelen zijn, indien de financiële positie van BPFWB niet voldoende snel herstelt.

6. Besluitvorming

Het financiële crisisplan maakt onderdeel uit van de ABTN van BPFWB. In het pensioenreglement is een kortingsbepaling opgenomen.

Het bestuur van BPFWB kan conform de statuten van BPFWB besluiten nemen. Dit geldt ook voor een besluit om het crisisplan in werking te laten treden en besluiten omtrent (combinatie van) de concreet te nemen maatregelen in geval van een financiële crisis.

Het bestuur informeert het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht indien het bestuur voornemens is om het crisisplan in werking te laten treden.

Het crisisplan wordt gelijktijdig met de ABTN, waar het onderdeel van uitmaakt, geëvalueerd en zo nodig aangepast. Daarnaast wordt de effectiviteit van het crisisplan beoordeeld nadat zich een crisis heeft voorgedaan en het crisisplan in werking is getreden.

Het crisisplan wordt tenslotte jaarlijks geactualiseerd omdat wijzigingen op de financiële markten grote gevolgen hebben voor de hoogte van het jaarlijkse herstellvermogen van BPFWB en daarmee ook voor de kritische dekkingsgraad van BPFWB.